

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra Politologie

**Analýza koalic v zastupitelstvech krajů ČR
po volbách v roce 2012 a 2016**

Bakalářská práce

Autor: Jiří Kříž

Studijní program: B6701 Politologie

Studijní obor: Politologie

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Herčík

Hradec Králové, 2019

Zadání bakalářské práce

Autor:	Jiří Kríž
Studium:	F16BP0131
Studijní program:	B6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie
Název bakalářské práce:	Analýza koalic v zastupitelstvech krajů ČR po volbách v roce 2012 a 2016
Název bakalářské práce AJ:	Analysis of coalitions in the regional councils of the Czech Republic after the elections in 2012 and 2016

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá analýzou koalic, které vznikly po volbách do zastupitelstev krajů v České republice v roce 2012 a 2016. Teoretický rámec práce vychází z teorie koalic. Teoretická část práce bude čerpat z odborných knih a článků zahraničních i českých autorů zabývajících se teorií koalic. Cílem práce je zjistit, jaké koalice vznikly po krajských volbách v roce 2012 a 2016. Dále si práce klade za cíl objasnit, jak probíhalo sestavování koalic v jednotlivých krajích. Česká republika je rozdělena do čtrnácti krajů. Volby do krajských zastupitelstev probíhají pouze ve třinácti krajích. Hlavní město Praha má sice postavení kraje, ale zastupitelstvo hlavního města Prahy je voleno podle jiného volebního systému než krajská zastupitelstva a volby probíhají v termínu voleb do obecních zastupitelstev. Z těchto důvodů budou předmětem výzkumu sestavené koalice ve zbývajících třinácti krajích. Metodologicky práce využívá metody komparativní analýzy. Vytvořené krajské koalice budou komparovány v rámci jednotlivých volebních období. Rovněž bude porovnáno, jak se změnily koalice mezi volbami v roce 2012 a 2016. Deskriptivní metoda bude využita při popisu průběhu vyjednávání o vytvoření krajských koalic.

Balík, Stanislav et al. 2013. Krajské volby 2012. Brno: Masarykova univerzita. Cabada, Ladislav et al. 2006. Koalice a koaliční vztahy České republiky v evropském kontextu. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Gamson, William. 1961. "A Theory of Coalition Formation". *American Sociological Review* 26, č. 3. Dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/2090664> Novák, Miroslav. 1997. Systémy politických stran. Praha: Sociologické nakladatelství. Riker, William H. 1962. *The Theory of Political Coalitions*. New Haven and London: Yale University Press. Říchová, Blanka. 2000. Přehled moderních politologických teorií. Praha: Portál. Švec, Kamil. 2006. "Aplikace teorie koalic na proces utváření krajských rad v České republice." In III. Kongres českých politologů. Eds. Jan Němec a Markéta Šustková. Praha: Česká společnost pro politické vědy, 655-666. Švec, Kamil. 2010. "Analýza voleb do krajských zastupitelstev v roce 2008 v kontextu teorie koalic a srovnání s volbami v roce 2000 a 2004". *Acta Politologica*, 2, č. 2. <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00076.pdf> Volební server Českého statistického úřadu. <http://www.volby.cz>

Garantující pracoviště:	Katedra politologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Tomáš Herčík

Datum zadání závěrečné práce: 20.4.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 24. 6. 2019

Podpis autora

Anotace

Kříž, Jiří. *Analýza koalic v zastupitelstvech krajů ČR po volbách v roce 2012 a 2016.*

Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2019, 64 stran.

Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá analýzou koalic, které vznikly po volbách do zastupitelstev krajů v České republice v roce 2012 a 2016. Teoretický rámec práce vychází z teorie koalic. Teoretická část práce bude čerpat z odborných knih a článků zahraničních i českých autorů zabývajících se teorií koalic. Cílem práce je zjistit, jaké koalice vznikly po krajských volbách v roce 2012 a 2016. Dále si práce klade za cíl objasnit, jak probíhalo sestavování koalic v jednotlivých krajích. Česká republika je rozdělena do čtrnácti krajů. Volby do krajských zastupitelstev probíhají pouze ve třinácti krajích. Hlavní město Praha má sice postavení kraje, ale zastupitelstvo hlavního města Prahy je voleno podle jiného volebního systému než krajská zastupitelstva a volby probíhají v termínu voleb do obecních zastupitelstev. Z těchto důvodů budou předmětem výzkumu sestavené koalice ve zbývajících třinácti krajích. Práce využívá metody komparativní analýzy. Vytvořené krajské koalice budou komparovány v rámci jednotlivých volebních období. Rovněž bude porovnáno, jak se změnilo koalice mezi volbami v roce 2012 a 2016. Deskriptivní metoda bude využita při popisu průběhu koaličního vyjednávání.

Klíčová slova: teorie koalic, koaliční vláda, koaliční vyjednávání, krajské koalice v České republice

Anotation

Kříž, Jiří. *Analysis of coalitions in the regional councils of the Czech Republic after the elections in 2012 and 2016*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2019, 64 pp. Bachelor Thesis.

The bachelor thesis deals with the analysis of coalitions in the Regional Councils of the Czech Republic after the elections in 2012 and 2016. The theoretical framework of the thesis is based on the theory of coalitions. The theoretical part of this thesis will derive on scientific books and articles by foreign and Czech authors who deal with theory of coalitions. The aim of the thesis is to find out which coalitions were formed after the Regional Elections in 2012 and 2016. The next aim of the thesis is to clarify how the coalitions were assembled in the individual regions. The Czech Republic is divided into fourteen regions. The Regional Elections are held in only thirteen regions. Although the Capital city of Prague has the status of region, the Council of the capital city of Prague is elected according to a different electoral system than the Regional Councils and the elections are held on the date of elections to Municipal Councils. For these reasons the subject of research will be the created coalitions in the remaining thirteen regions. The thesis uses the method of comparative analysis. Created Regional Coalitions will be compared during the individual election periods. It will be also compared how the coalitions have changed between the elections in 2012 and 2016. The descriptive method will be used to describe the progress of coalition bargaining.

Keywords: theory of coalitions, coalition government, coalition bargaining, coalitions in the regional councils of the Czech Republic

Obsah

Úvod	7
1. Teorie koalic	9
1. 1. Americká a evropská tradice výzkumu koalic	9
1. 2. Typologie koalic	10
1. 2. 1. Menšinové koalice.....	10
1. 2. 2. Minimální vítězné koalice	11
1. 2. 3. Nadměrné koalice.....	12
1. 2. 4. Typologie koalic podle Stanislava Balíka	13
1. 3. Teorie formování koalic.....	15
1. 4. Motivace stran k účasti ve vládě.....	17
1. 5. Koaliční vyjednávání	19
1. 6. Rozdělení postů ve vládě	20
2. Analytická část	25
2. 1. Analýza krajských koalic po volbách v roce 2012	25
2. 1. 1. Koaliční vyjednávání v krajích	26
2. 1. 2. Krajské koalice	32
2. 1. 3. Rozdělení postů v krajských radách.....	34
2. 2. Analýza krajských koalic po volbách v roce 2016	34
2. 2. 1. Koaliční vyjednávání v krajích	35
2. 2. 2. Krajské koalice	43
2. 2. 3. Rozdělení postů v krajských radách.....	44
2. 3. Shrnutí analýzy krajských koalic	45
Závěr.....	48
Seznam použitých pramenů a literatury	50
Seznam použitých zkratk	62
Příloha č. 1 – Krajské koalice po volbách v roce 2012	63
Příloha č. 2 – Krajské koalice po volbách v roce 2016	64

Úvod

V multipartistických systémech se obvykle nepodaří získat žádné politické straně nadpoloviční většinu mandátů. Politické strany proto po volbách jednájí o vytvoření koalice, která by měla většinu v zastupitelském orgánu. Politologie se zabývá problematikou koalic již od druhé poloviny dvacátého století. V rámci politologického výzkumu je možné například zkoumat proces vzniku koalic, průběh vyjednávání mezi stranami, motivy stran vstupujících do koalic, typy koalic, stabilitu koaličních vlád nebo příčiny rozpadu koalic. Politologové analyzují koalice nejen na celostátní úrovni, ale i na regionální a komunální úrovni.

Bakalářská práce se zabývá koalicemi v zastupitelstvech krajů České republiky po volbách v roce 2012 a 2016. Práce využívá metody komparativní analýzy. Vytvořené krajské koalice budou komparovány v rámci jednotlivých volebních období. Rovněž bude porovnáno, jak se změnily koalice mezi volbami v roce 2012 a 2016. Deskriptivní metoda bude využita při popisu průběhu koaličních vyjednávání v jednotlivých krajích, které předcházelo vzniku výsledné koalice.

Práce je rozdělena do dvou kapitol. Teoretická část práce bude čerpat z odborných knih a článků zahraničních i českých autorů zabývajících se teorií koalic. V analytické části je teorie koalic následně aplikována na krajské koalice v České republice po volbách v roce 2012 a 2016.

Teoretický rámec práce je vymezen v první kapitole, která se věnuje teorii koalic. Nejprve jsou představeny a porovnány hlavní teoretické přístupy (americká a evropská tradice) výzkumu koalic. Ve druhé části první kapitoly, která se zabývá typologií koalic, jsou popsány jednotlivé typy koalic, které můžeme rozlišovat podle jejich velikosti, dle počtu stran nebo dle ideologické vzdálenosti koaličních stran. Třetí část první kapitoly se zabývá teorií formování koalic, kterou využívají politologové k předpovídání podoby většinových koalic. V této části jsou představeny teorie čtyř autorů, kteří se zabývají tím, jaké typy většinových koalic budou vznikat. Čtvrtá část první kapitoly zkoumá, proč strany vstupují do vlády a čím jsou motivovány. Pátá část se zabývá koaličním vyjednáváním. Poslední část první kapitoly se věnuje problematice rozdělování postů ve vládě.

Analytická část bakalářská práce se zabývá koalicemi, které vznikly po krajských volbách v České republice v roce 2012 a 2016. Česká republika je rozdělena do čtrnácti krajů. Volby do krajských zastupitelstev probíhají pouze ve třinácti krajích. Hlavní město Praha má sice postavení kraje, ale zastupitelstvo hlavního města Prahy není voleno podle zákona o volbách do zastupitelstev krajů (Zákon č. 130/2000 Sb.) a volby probíhají v termínu voleb do obecních zastupitelstev. Z těchto důvodů se práce nebude zabývat koalicemi v zastupitelstvu hlavního města Prahy. Předmětem výzkumu tak bude analýza koalic ve zbývajících třinácti krajích ve dvou po sobě následujících volbách, které se uskutečnily v roce 2012 a 2016.

Na základě analýzy budou zodpovězeny následující výzkumné otázky.

1. Co ovlivnilo vznik a podobu krajských koalic po volbách v roce 2012 a 2016?
2. Jaké typy koalic vznikly po krajských volbách v roce 2012 a 2016?
3. Jak byly politické strany úspěšné při koaličních vyjednáváních z hlediska získaných postů v krajské radě?

Cílem práce je objasnit, co ovlivnilo vznik a výslednou podobu krajských koalic. Bude zkoumáno, jaký vliv mají personální a programové neshody na vznik koalic nebo zda zasahuje celostátní vedení politických stran do procesu vytváření koalic na krajské úrovni. Pozornost bude zaměřena i na to, zda strany jednají jako unitární aktéři nebo zda dochází k vnitrostranickým sporům při koaličním vyjednávání.

Analýza krajských koalic se zaměří především na průběh koaličního vyjednávání v krajích, zhodnocení výsledné podoby koalice podle typologie koalic a také jak byly strany úspěšné při koaličních vyjednáváních z hlediska získaných postů v krajské radě. Bakalářská práce se nebude zabývat tím, jak daná koalice fungovala v průběhu celého volebního období. Nebudou zkoumány ani důvody, které vedly k případnému rozpadu koalice.

1. Teorie koalic

Politologický výzkum v oblasti teorie koalic se zaměřuje jednak na okolnosti vzniku a procesu sestavování koaličních vlád, ale zkoumá i motivy stran vstupujících do vlády nebo jaké typy koalic vznikají. Politologové se dále zabývají tím, jakým způsobem si strany rozdělují vládní posty nebo stabilitou koaličních vlád a důvody jejich rozpadu.

Teorie koalic předpokládá racionalitu aktérů (hráčů) stejně jako teorie her a teorie racionální volby, na které navazuje. Aktéři jednají tak, aby maximalizovali své užitky a zisky a minimalizovali své náklady a ztráty. V rámci teorie her rozlišujeme hry s nulovým součtem a hry s nenulovým součtem. Her s nulovým součtem se účastní dva hráči, kdy vítězství jednoho hráče znamená prohru pro druhého. V případě her s nenulovým součtem se mohou hry účastnit dva a více hráčů. Teorie koalic se zabývá hrami, kterých se účastní alespoň tři hráči. (Říchová 2000: 105-119)

1. 1. Americká a evropská tradice výzkumu koalic

V rámci teorie koalic existují dva hlavní teoretické přístupy jak zkoumat vládní koalice. Americká tradice výzkumu teorie koalic vychází z teorie her a teorie racionální volby. V odborné literatuře je nazývána také jako herně-teoretická tradice (game-theoretic tradition). (Laver, Schofield 1998: 10) Hlavním představitelem americké tradice je William H. Riker, který v roce 1962 napsal knihu *The Theory of Political Coalitions*. (Riker 1962) Podle Williama H. Rikera je teorie koalic hrou s nulovým součtem, které se účastní alespoň tři aktéři. (Riker 1962: 29-35). Americká tradice předpokládá racionalitu aktérů (politických stran), kteří chtějí maximalizovat své zisky a minimalizovat náklady nebo ztráty. Strany proto vytvářejí minimální vítězné koalice, aby maximalizovaly zisky vládních postů. (Říchová 2000: 120) Americká tradice studia koaličních vlád je spjata s office seeking přístupem. Strany vstupují do koalice s cílem získat posty ve vládě. Motivem stran je jednak samotný zisk vládních postů, ale také prostřednictvím těchto postů ovlivňovat politiku. (Budge, Laver 1986: 490)

Evropská tradice výzkumu koalic se zaměřuje na empirický výzkum. Zabývá se okolnostmi vzniku reálných koaličních vlád a vyvozuje z nich obecné poznatky. Evropský přístup při zkoumání koalic zohledňuje i společenský kontext, politickou

kulturu, historickou zkušenost a politické tradice. Evropská tradice přistupuje kriticky k teoretickým modelům americké tradice, protože podle nich nevysvětlují reálné fungování politiky. (Říchová 2000: 121) Představitelé evropské tradice zaměřují svoji pozornost i na výzkum menšinových a velkých koalic, které považuje americká tradice za deviantní případy. (Říchová 2000: 121; Laver, Schofield 1998: 12) Evropská tradice výzkumu koalic je spojována s policy seeking přístupem. Motivem stran je prosadit program, který je možné prosazovat i mimo vládu, proto není zisk vládních postů hlavním motivem jako je tomu v případě office seeking přístupu. (Cabada 2006: 12)

Americká a evropská tradice zkoumá koalice z odlišné perspektivy. Americká tradice vychází z teorie her a teorie racionální volby a na základě nich vytváří teoretické modely koalic. Evropská tradice se zaměřuje především na empirický výzkum, ze kterého vyvozuje závěry. (Laver, Schofield 1998: 7-11) Mezi americkou a evropskou tradicí jsou poměrně velké odlišnosti, které vyvolávají obavy u některých politologů ohledně dalšího výzkumu koalic. (Říchová 2000: 122) Michael Laver a Norman Schofield poukazují na zvětšující se rozdíly mezi oběma tradicemi. Podle nich je „rostoucí rozdíl mezi těmito dvěma tradicemi tragédií. (...) Stále více a více se zdá, že obě skupiny odborníků mluví o téměř přesně stejné věci, ale používají rozdílný jazyk.“ (Laver, Schofield 1998: 10-11) Autoři se snaží propojit americký a evropský přístup v knize *Multiparty Government: The Politics of Coalition in Europe* (Laver, Schofield 1998). Jejich analýza koaličních vlád v Evropě vychází z evropské tradice, kterou kombinují s teoriemi americké tradice. Zkoumají motivy politických stran vstupujících do koalic, koaliční vyjednávání, vliv institucionálních faktorů a historických zkušeností na vznik koalic, stabilitu koaličních vlád a příčiny rozpadu koalic. (Laver, Schofield 1998: 10-13)

1. 2. Typologie koalic

1. 2. 1. Menšinové koalice

Menšinové koalice nedisponují dostatečným počtem hlasů k zajištění většiny. Mohou být složeny buď z jedné strany, nebo z více stran. Americká tradice výzkumu koalic považuje menšinovou koalici jako deviantní případ odporující racionálnímu chování stran. (Říchová 2000: 121; Laver, Schofield 1998: 12)

Vznik menšinové koalice není podle Valentina Hermana a Johna Popeho způsoben tím, že by strany nechtěly sestavit většinovou koalici. Hlavním důvodem je neschopnost stran vytvořit většinovou vládu v následujících případech: 1. V zemích, kde nejsou typické koaliční vlády, nezíská žádná strana většinu. 2. Stranický systém je imobilizován tím, že extrémní strany disponují velkým počtem hlasů a ostatní strany jsou frakcionalizované, což téměř znemožňuje vznik většinových vlád. 3. Na základě dohody mezi stranami vznikne přechodná vláda, která vládne po omezenou dobu např. z důvodu přípravy nové ústavy nebo uspořádání nových voleb. 4. Rozpadne se tradiční většinová koalice a zbylé strany pokračují ve vládě do doby, než je obnovena předchozí koalice nebo vytvořena jiná koalice. 5. Vládní straně chybí k zajištění většiny pouze několik hlasů. (Herman, Pope 1973: 195-197)

Podle Kaare Strøm je možné vysvětlit vznik menšinových koalic jako racionální volbu lídrů politických stran při splnění určitých podmínek. 1. Hlavní motivací stran nesmí být zisk vládních postů, ale prosazování vlastního programu. 2. Strany mohou ovlivňovat politiku, aniž by byly součástí vlády. 3. Většinový model koalice nemusí být jedinou možností, protože i menšinové koalice mohou být životaschopnou formou vlády. 4. Strany nesledují pouze krátkodobé cíle a mají i dlouhodobé zájmy, proto zvažují, zda pro ně bude výhodnější být ve vládě nebo v opozici z hlediska volebního zisku v dalších volbách. (Strøm 1984: 209-212)

1. 2. 2. Minimální vítězné koalice

William H. Riker a další američtí politologové věnují největší pozornost minimálním vítězným koalicím, protože v těchto koalicích maximalizují strany své zisky z pohledu zastoupení ve vládě. Minimální vítěznou koalici definuje William H. Riker jako koalici minimálně dvou stran, které mají nadpoloviční většinu. Tato koalice v případě odchodu nějaké koaliční strany přichází o většinu. (Říchová 2000: 130-131)

Minimální vítězné koalice je možné dále rozlišovat podle počtu mandátů a stran, programové a ideové vzdálenosti koaličních stran nebo kombinací těchto kritérií. (Říchová 2000: 131-133; Lijphart 1981: 396-401)

1. **Minimální vítězná koalice s nejmenším počtem hlasů** obsahuje pouze strany nezbytné k zajištění většiny, které mají nejmenší možnou většinu hlasů

v parlamentu. Tento typ koalice zajišťuje nejvyšší možný zisk koaličním stranám z hlediska postů ve vládě. (Riker 1962: 32-46)

2. **Minimální vítězná koalice s nejmenším počtem členů** je tvořena co nejmenším počtem stran, které disponují většinou hlasů. Podle Michaela Leisersona je při menším počtu koaličních stran jednodušší vyjednávání o sestavení koalice. Nižší počet stran v koalici omezuje názorové střety a konflikty mezi koaličními stranami. Rovněž se zvyšuje pravděpodobnost, že si koalice udrží parlamentní většinu a nerozpadne se. (Leiserson 1968: 775-776)
3. **Minimální vítězná koalice s nejmenším rozsahem** (minimal range coalition) je složena ze stran s nejmenšími ideologickými a programovými rozdíly. Tento typ koalice vychází z předpokladu, že bude snazší vznik a následné fungování koalice, která spojuje podobně orientované strany.
4. **Minimální spojená vítězná koalice** (minimal connected winning coalitions) se skládá ze stran, které se na ose levice-pravice nacházejí vedle sebe. Podle Roberta Axelroda se budou spojovat ideově blízké strany, dokud nevytvoří potřebnou většinu hlasů. Výsledná koalice proto nemusí nutně být minimální vítězná a může obsahovat i stranu, která „*plní funkci spojnice mezi ideologicky vzdálenějšími, ale pro koalici nezbytnými většími stranami.*“ (Říchová 2000: 133)

1. 2. 3. Nadměrné koalice

Nadměrné koalice (surplus majority coalition, oversized coalition) obsahují minimálně jednu stranu, která je nadbytečná pro zajištění většiny. Podle americké tradice výzkumu koalic odporují racionálnímu jednání stran, protože jsou vládní posty rozděleny mezi větší počet stran, než je nezbytně nutný.

Vznik nadměrných koalic je možné odůvodnit v případech, kdy 1. strany mají společné programové zájmy, 2. nízká stranická disciplína znesnadňuje zisk dostatečného počtu hlasů při hlasování v parlamentu, 3. je potřeba prosadit ústavní změny vyžadující kvalifikovanou většinu pro schválení nebo 4. za výjimečných okolností. Vznik nadměrných koalic je ovlivněn také institucionálním nastavením. Arend Lijphart uvádí jako příklad Belgie, kde je při sestavování koalice nutné zohlednit i jazykovou vyváženost a ve vládě tak musí být zastoupeny vlámské a valonské strany. (Říchová 2000: 133-134; Lijphart 2012: 85-92)

1. 2. 4. Typologie koalic podle Stanislava Balíka

V české politologii se zabývá koalicemi například Stanislav Balík, který se zaměřuje především na koalice vznikající na lokální (komunální) a regionální úrovni. (Balík 2008; Balík, Havlík 2011) Vytvořil vlastní typologii koalic, která zohledňuje jednak velikost koalice ale i ideovou vzdálenost koaličních stran. Podle velikosti rozděluje koalice na minimální vítězné a nadměrné. U minimálních vítězných koalic rozlišuje, zda jsou ideově propojené nebo nepropojené. Nadměrné koalice mohou být ideově propojené, ideově nepropojené, široké nebo všestranné. Velké koalice řadí k minimálně vítězným koalicím i nadměrným koalicím.

Tabulka č. 1 – Třídy a typy koalic dle typologie Stanislava Balíka

Třída koalic	Typ koalic
minimální vítězná	minimální vítězná ideově propojená
	minimální vítězná ideově nepropojená
minimální vítězná / nadměrná	velká
nadměrná	nadměrná ideově propojená
	nadměrná ideově nepropojená
	široká
	všestranná

(Balík 2008: 48)

Stanislav Balík připouští i možnost vzniku menšinových koalic, které mohou být buď jednobarevné, nebo složené z více stran. Menšinová koalice musí dle Stanislava Balíka spoléhat na podporu stran nezastoupených v koalici, které umožní vznik menšinové vlády tím, že se neúčastní hlasování o důvěře. (Balík, Havlík 2011: 22-24)

Minimální vítězné koalice mohou být podle této typologie ideově propojené nebo nepropojené. Ideově propojená minimální vítězná koalice je tvořena pouze z ideově blízkých stran nezbytných k zajištění většiny. Podle Stanislava Balíka je tento typ koalice nejlogičtější koaliční uspořádání z hlediska ideové propojenosti a teorie racionální volby, protože strany „*maximalizují politický vliv za vynaložení co nejmenší energie*“. (Balík, Havlík 2011: 24) Ideově nepropojené minimální vítězné koalice obsahují strany z protikladných částí stranického spektra, které nejsou ideologicky

blízké. Tyto koalice vznikají v případech, kdy není možné vytvořit ideově propojenou koalici. (Balík 2008: 43; Balík, Havlík 2011: 24-25)

Velká koalice se skládá ze dvou dominantních stran, které jsou ideově protikladné. V opozici musí být alespoň dvě relevantní strany, které nejsou ideově blízké, aby mohla být tato koalice označena jako velká. V případě, že je v opozici pouze jedna relevantní strana, jedná se o širokou koalici. K sestavení velké koalice dochází především poté, co kvůli personálním neshodám mezi představiteli politických stran nedojde ke vzniku minimální vítězné ideově propojené koalice. Velké koalice vznikají podle Stanislava Balíka nejčastěji z důvodu zvýšení šance na podporu v legislativním orgánu, snížení počtu koaličních stran nebo marginalizace opozice. (Balík 2008: 43-44; Balík, Havlík 2011: 25)

Nadměrná ideově propojená koalice je složena pouze ze stran ideově blízkých a v koalici je zastoupena alespoň jedna strana, která není nezbytná k zajištění většiny. Důvody vzniku tohoto typu koalic vycházejí z institucionálních faktorů, fungování stran a charakteru stranického systému. Podle Stanislava Balíka nadměrné ideově propojené koalice *„často vznikají v systémech, kde je pro jakékoli rozhodnutí vyžadována nadpoloviční většina všech (nikoli jen přítomných) zákonodárců, kde opozice vystupuje jednotně proti vládě a kde by minimální vítězná koalice (či jednobarevná vláda) měly jen nejtěsnější většinu.“* (Balík 2008: 45) Nadměrné ideově propojené koalice dále vznikají v případech, kdy má vítězná strana v zastupitelském orgánu téměř většinu hlasů. Vítězná strana nechce, aby koaliční většina závisela na podpoře jedné menší strany a proto vytvoří koalici s více menšími stranami. (Balík 2008: 44-45; Balík, Havlík 2011: 26)

Nadměrná ideově nepropojená koalice je složena z ideově vzdálených stran a obsahuje minimálně jednu stranu, která je nadbytečná pro zajištění většiny. V opozici musí být alespoň dvě strany, jinak by se jednalo o širokou koalici. Stanislav Balík uvádí, že tento typ koalice není příliš obvyklý. Důvody pro vytvoření této koalice jsou podobné jako u nadměrných koalic ideově propojených. (Balík 2008: 45; Balík, Havlík 2011: 26-27)

V široké koalici jsou zastoupeny strany s rozdílnými ideologiemi. Motivem spolupráce koaličních stran je snaha zahrnout co nejvíce stran. V opozici zůstává strana buď z důvodu, že koalice vznikla jako spojení proti této straně nebo, že se koaliční

strany rozhodly spolupracovat bez ní. Posledním typem je všestranná koalice, která zahrnuje všechny relevantní strany. Podle Stanislava Balíka jsou důvody pro vznik všestranné koalice pragmatické, protože není žádná opoziční strana a nehrozí tak neshody a názorové rozpory s opozicí. (Balík 2008: 45-46; Balík, Havlík 2011: 27-28)

1. 3. Teorie formování koalic

Teorii formování koalic využívají politologové k předpovídání podoby většinových koalic. Existují dva druhy teorie formování koalic – nepolitická (mocenská) a politická. Nepolitická teorie oproti politické nezohledňuje ideologickou pozici stran. Podle nepolitické teorie může vzniknout koalice složená z libovolných stran. (Dlouhý, Fiala 2009: 68-69, Dlouhý 2016: 752) Jednotlivé teorie předpovídají, jaké koalice vzniknou. Predikované koalice jsou definovány prostřednictvím kritérií velikosti koalice, ideologické vzdálenosti nebo kombinací těchto kritérií.

Podle teorie Johna von Neumanna a Oskara Morgensterna budou vznikat minimální většinové koalice. Tyto koalice neobsahují žádné strany, jejich hlasy by nebyly pro získání většiny potřebné. V případě, že koalici opustí některá strana, koalice se stává menšinou.

William H. Riker předpokládá vznik minimální většinové koalice s nejmenším počtem mandátů. Podle Rikerovy teorie se strany snaží maximalizovat svůj zisk v koalici. Podíl zisku strany v koalici je vyšší, čím je počet mandátů koalice nižší. William H. Riker oproti teorii Johna von Neumanna a Oskara Morgensterna více redukuje počet předpokládaných koalic. (Riker 1962: 32-46)

Podle Michaela Leisersona vzniknou koalice s nejmenším počtem stran. Michael Leiserson předpokládá, že čím je počet stran v koalici nižší, tím je jednodušší koaliční vyjednávání a snižují se i konflikty mezi stranami v koalici. (Leiserson 1968)

Teorie Roberta Axelroda zohledňuje stejně jako teorie předchozích autorů kritérium velikosti koalice. K tomuto kritériu přidává Robert Axelrod kritérium ideologické vzdálenosti stran v koalici. Podle Roberta Axelroda budou vznikat minimální souvislé většinové koalice složené ze stran, které spolu sousedí na ose levice-pravice. (Novák 1997: 185-186; Dlouhý, Fiala 2009: 68-69)

Počet koalic, které je možné sestavit, závisí na počtu politických stran zastoupených v zastupitelském orgánu. V zastupitelském orgánu s počtem stran N je možné vytvořit 2^N koalic. V případě, že vyloučíme situaci, že žádná strana nevstoupí do koalice, je počet možných koalic $2^N - 1$. S rostoucím počtem stran roste počet koalic exponenciálně. Ne všechny možné koalice jsou většinové. V zastupitelském orgánu s lichým počtem mandátů existuje ke každé většinové koalici koalice menšinová, proto je počet většinových koalic $2^N / 2 = 2^{N-1}$. V případě sudého počtu mandátů neplatí, že ke každé většinové koalici existuje menšinová koalice, protože může nastat situace, kdy mají obě koalice stejný počet mandátů a žádná koalice tak není většinová. Počet většinových koalic v zastupitelském orgánu se sudým počtem mandátů může být maximálně 2^{N-1} , přesný počet závisí na rozdělení mandátů mezi stranami. (Dlouhý 2016: 748-749, 756)

Jaké koalice vzniknou podle těchto teoretických modelů, je možné ukázat na příkladu zastupitelského orgánu, který má 65 mandátů rozdělených mezi pět stran A, B, C, D, E. Strany jsou seřazeny podle politického spektra (levice-pravice). Počet možných koalic je $2^5 - 1 = 31$ a počet většinových koalic je $2^{5-1} = 16$. Podle teorie Johna von Neumanna a Oskara Morgensterna je možné vytvořit sedm minimálních většinových koalic. Podle Williama H. Rikera dojde ke vzniku koalice složené ze stran A, B a E, která má nejmenší počet mandátů. Podle teorie Michaela Leisersona vznikne koalice dvou stran C a E, protože ostatní minimální vítězné koalice jsou tvořeny třemi stranami. Podle teorie Roberta Axelroda, který předpokládá vznik koalice složené pouze ze stran sousedících na ose levice-pravice, vznikne koalice stran A, B, C nebo B, C, D.

Tabulka č. 2 – Teorie formování koalic

strana	mandáty	von Neumann		Riker		Leiserson		Axelrod	
A	10	ABC	39	ABE	33	CE	34	ABC	39
B	9	ABE	33					BCD	41
C	20	ACD	42						
D	12	ADE	36						
E	14	BCD	41						
celkem	65	BDE	35						
		CE	34						

(zdroj: vlastní zpracování, inspirováno podle Novák 1997: 186-187)

1. 4. Motivace stran k účasti ve vládě

Teorie koalic vysvětluje prostřednictvím office seeking a policy seeking přístupů, proč strany vstupují do vlády a čím jsou motivovány. Pomocí vote seeking přístupu je možné objasnit, proč strany vstupují do volebního střetu. Všechny tři zmíněné přístupy ovlivňují i koaliční chování stran při sestavování koalic. (Strøm 1990: 565-568)

Office seeking přístup je spjat s americkou tradicí výzkumu koalic. Strany jednájí jako racionální aktéři, proto je jejich cílem získat co nejvíce postů ve vládě. Nejvyššího zisku dosáhnou koaliční strany tak, že do koalice nezahrnou žádnou další stranu, která by nebyla potřebná k vytvoření většiny. V souladu s office seeking přístupem je vznik minimální vítězné koalice. (Říchová 2000: 125-126) Pro strany může být motivací k účasti ve vládě buď hodnota získaného postu, nebo možnost, jak ovlivňovat veřejnou politiku prostřednictvím vládních postů. Koaliční vlády fungují jako kolektivní orgán, kde každý člen disponuje jedním hlasem, kterým se podílí na rozhodování vlády. Ministři mají rovněž možnost ovlivňovat oblast politiky, kterou mají na starosti. (Budge, Laver 1986: 490-494)

Policy seeking přístup vychází z evropské tradice. Politické strany v Evropě se profilyovaly na základě různých ideologických směrů, proto je nutné zohlednit historický vývoj evropské politiky. Motivací stran je prosadit vlastní program, který je možný realizovat ve vládě i mimo ni. „*Účast ve vládě je výrazem snahy určitý politický program uskutečnit. Ministerská křesla nejsou cílovou hodnotou, ale vhodným prostředkem k dosažení cíle.*“ (Říchová 2000: 128) Podle tohoto přístupu strany vytvářejí koalice s ideově blízkými stranami. Kaare Strøm uvádí, že motivace strany prosadit program je obvykle považována jako doplněk k zisku vládních postů a ne jako jejich náhrada. (Strøm 1990: 567-568) Policy seeking přístup rozlišuje exekutivní a legislativní koalice. V exekutivní koalici jsou zastoupeny strany, které mají posty ve vládě. Legislativní koalice je složena ze stran, které podporují vládu při hlasování o zákonech. (Říchová 2000: 129)

Podle Ladislava Cabady nemůže být strana motivována jen získanými posty ve vládě nebo jen prosazováním programu, protože by postupně ztratila podporu svých voličů. Strany vytvářejí programy, aby uspěly ve volbách a následně mohly jednat o

účasti ve vládě. Při vyjednávání o sestavení koalice usilují strany o posty ve vládě, které jim umožní prosazovat program. (Cabada 2006: 13-14)

Ian Budge a Hans Keman se snažili propojit office seeking a policy seeking. Stanovili čtyři přístupy, které vysvětlují motivaci politických stran vstupovat do vlády: 1. vlastním zájmem je zisk postu ve vládě, 2. vládní post jako prostředek k prosazování programu, 3. program jako prostředek k získání postu ve vládě, 4. vlastním zájmem je prosazovat program. První přístup odpovídá office seekingu a čtvrtý přístup policy seekingu. Druhý a třetí přístup kombinují oba zmíněné přístupy. Autoři na základě analýzy koaličních vlád ve dvaceti demokratických zemích zjistili, že motivací stran je především zisk vládní postů, který je prostředkem k prosazení jejich programu. (Budge, Keman 1990: 27-31)

Podle vote seeking přístupu se účastní politické strany volebního střetu, aby získaly hlasy voličů. Původ tohoto přístupu vychází z odborné studie Anthonyho Downse o teorii volební soutěže. Cílem stran je maximalizace volební podpory, která jim zajistí vládní kontrolu. (Strøm 1990: 566-567)

Kaare Strøm v článku *A Behavioral Theory of Competitive Political Parties* propojuje office seeking, policy seeking a vote seeking přístupy a definuje jednotný model vysvětlující chování stran (unified model of party behavior). Podle tohoto modelu kombinují strany své cíle mezi různými přístupy. Kaare Strøm vytváří trojrozměrný model, ve kterém je možné vyjádřit jakoukoliv formu chování strany pomocí následujícího „vzorce“:

$$B = w_1V + w_2O + w_3P$$

ve kterém platí, že:

B = pozice politické strany v prostoru chování

V = vote seeking chování

O = office seeking chování

P = policy seeking chování

w₁, w₂ a w₃ jsou koeficienty představující váhu jednotlivých forem chování“

(Strøm 1990: 570-571)

Všechny možné formy chování politických stran je možné umístit na trojúhelník ABC. Ve vrcholech trojúhelníku jsou umístěny strany, jejichž motivací je pouze zisk

hlasů voličů ve volbách (A), pouze získání postů (B) a pouze prosazení programu (C). Na stranách trojúhelníku jsou umístěné strany, které kombinují dva přístupy. Uvnitř trojúhelníku se nacházejí strany, jejichž motivací jsou všechny tři přístupy. (Strøm 1990: 571)

1. 5. Koaliční vyjednávání

Politické strany vyjednávají o vzniku koalice po volbách nebo po rozpadu předchozí vlády. Koaliční jednání mezi stranami je motivováno snahou jednotlivých stran získat posty ve vládě a prosadit vlastní program. Podle teorie koalic vystupují strany při jednání o koalici jako unitární aktéři. Podle Blanky Říkové to potvrzuje i většina empirických výzkumů, které zkoumaly fungování politických stran v Evropě. Nejvíce unitárními stranami jsou komunistické strany, strany ve skandinávských zemích, nizozemská Lidová strana pro svobodu a demokracii, německá Svobodná demokratická strana a irské strany Fianna Fáil a Fine Gael. (Říková 2000: 122-123)

Koaliční vyjednávání mezi politickými stranami ovlivňuje přítomnost antisystémových stran ve stranickém systému. Ian Budge a Hans Keman řadí k antisystémovým stranám komunistické strany, krajně pravicové strany a neofašistické strany. Demokratické strany se snaží při sestavování vlád chránit demokracii, proto vylučují antisystémové strany z koaličních jednání. Ian Budge a Hans Keman stanovili následující pravidla, podle kterých strany jednají při vzniku vlád:

1. Pokud je ohrožen demokratický systém, jsou ve vládě všechny relevantní strany kromě antisystémových stran.
2. Pokud není demokratický systém bezprostředně ohrožen, vytvoří strana s absolutní většinou hlasů jednostranickou vládu nebo je sestavena koalice bez antisystémových stran.
3. Pokud žádná strana nezíská většinu a konfliktní linie je mezi vlastníky a pracujícími, vytvoří tábor disponující většinou hlasů vládu, která je složena nebo podporována významnými stranami stejného tábora. Antisystémové strany mohou podporovat vládu, ale nemohou se v ní účastnit.
4. Pokud neexistuje konfliktní linie vlastníci-pracující, vytvoří největší strana vládu buď sama, nebo bude dominantní v koaliční vládě bez antisystémových stran.

5. Pokud neexistuje konfliktní linie vlastníci-pracující a žádná strana nespĺňuje druhé a čtvrté pravidlo, vytvoří strany s největší shodou v zásadních otázkách vládu, která získá důvěru. Pokud nedojde k takové shodě, sníží se počet stran tak, aby si vláda udržela většinu. V každém případě bude vláda bez účasti antisystémových stran.

(Budge, Keman 1990: 44, Cabada 2006: 15-16)

Wolfgang C. Müller a Kaare Strøm zkoumali, jaké politické strany jsou vyloučené z koaličního jednání o sestavení vlády. Autoři uvádějí následující tři typy stran, které nejsou zapojeny do vyjednávání: 1. komunistické strany v období studené války, 2. populistické protestní strany a 3. extrémně pravicové strany. (Müller, Strøm 2000b: 569). Podle Ladislava Cabady je překvapivé, že autoři považují komunistické strany za antisystémové pouze v průběhu studené války. (Cabada 2006: 17)

Ve stranických systémech bez dominantní strany jsou středové (mediánové) strany důležitým aktérem, který ovlivňuje koaliční vyjednávání a vytváření koalic. Podle Wolfganga C. Müllera a Kaare Strøma jsou středové strany zastoupeny v celkem 80 procentech koaličních vlád. (Müller, Strøm 2000b: 563)

1. 6. Rozdělení postů ve vládě

Politologický výzkum v rámci teorie koalic se zabývá problematikou rozdělení postů ve vládě. Politologové ve svých odborných studiích zkoumají, jakým způsobem jsou rozdělovány posty ve vládě mezi koaliční strany. Pozornost je zaměřována, jednak v jakém poměru jsou rozdělovány posty ve vládě mezi koaliční strany, ale i jak jsou obsazovány jednotlivé ministerské posty. (Balík, Havlík 2011: 29)

William Gamson stanovil v článku *A Theory of Coalition Formation* (Gamson 1961) hypotézu, že strany vstupující do koalice budou požadovat podíl na vládních postech odpovídající jejich podílu na celkovém počtu koaličních mandátů. „Každý účastník bude očekávat, že ostatní budou požadovat od koalice podíl zisků poměrný výši zdrojů, kterými přispívají ke koalici.“ (Gamson 1961: 376) Strany si porovnají, jak velký by měly podíl zisků u všech možných koalic a rozhodnou se pro koalici, ve které bude pro ně nejvyšší zisk. Podle Williama Gamsona vznikne nejlevnější vítězná koalice (cheapest winning coalition), ve které bude zisk každé koaliční strany co nejvyšší. Tuto

koalici definuje následovně: „nejlevnější vítězná koalice je minimální vítězná koalice s celkovými zdroji nejbližšími k dosažení rozhodnutí.“ (Gamson 1961: 376)

Sestavení nejlevnější vítězné koalice můžeme představit na dvou příkladech. V prvním případě je 65 mandátů rozdělených mezi pět stran následovně - A (10 mandátů), B (9), C (20), D (12), E (14). Strany A, B a E získají největší zisk v koalici ABE. Pro stranu C je nejvýhodnější koalice CE a pro stranu D koalice BDE. Nejlevnější vítěznou koalici je koalice ABE, ve které dosáhnou všechny tři strany nejvyššího zisku.

Tabulka č. 3a – Porovnání zisků stran v minimálních vítězných koaliciích

koalice	hlasy	podíl stran na zisku koalice v procentech					strana	hlasy
		A	B	C	D	E		
ABC	39	25,64	23,08	51,28			A	10
ABE	33	30,30	27,27			42,42	B	9
ACD	42	23,81		47,62	28,57		C	20
ADE	36	27,78			33,33	38,89	D	12
BCD	41		21,95	48,78	29,27		E	14
BDE	35		25,71		34,29	40,00	celkem	65
CE	34			58,82		41,18		

(zdroj: vlastní zpracování)

Pokud by strana A měla o jeden mandát více a strana D o jeden méně než v předchozím příkladu, mohly by vzniknout tři nejlevnější vítězná koalice – ABE, BDE a CE. Největší zisk by získala strana A v koalici ABE, strana B v koaliciích ABE a BDE, strana C v koalici CE, strana D v koalici BDE a strana E v koaliciích ABE, CDE, CE.

Tabulka č. 3b – Porovnání zisků stran v minimálních vítězných koaliciích

koalice	hlasy	podíl stran na zisku koalice v procentech					strana	hlasy
		A	B	C	D	E		
ABC	40	27,50	22,50	50,00			A	11
ABE	34	32,35	26,47			41,18	B	9
ACD	42	26,19		47,62	26,19		C	20
ADE	36	30,56			30,56	38,89	D	11
BCD	40		22,50	50,00	27,50		E	14
BDE	34		26,47		32,35	41,18	celkem	65
CE	34			58,82		41,18		

(zdroj: vlastní zpracování)

Hypotéza Williama Gamsona o proporčním rozdělení zisků mezi koaliční strany bývá nazývána jako tzv. Gamsonův zákon. (Balík, Havlík 2011: 29) Platnost hypotézy byla následně ověřována v odborných politologických studiích. Politologové Eric C. Browne a Mark N. Franklin testovali platnost hypotézy ve svém článku *Aspects of Coalition Payoffs in European Parliamentary Democracies*. (Browne, Franklin 1973) Na základě analýzy parlamentních koalic v evropských demokratických zemích zjistili, že Gamsonova hypotéza platí, přestože jsou mírně nadreprezentované malé strany oproti velkým stranám. (Browne, Franklin 1973: 458-461) Nadreprezentaci malých stran si vysvětlují autoři tím, že mohou být malé strany „*pivotálním partnerem*“, který je klíčový pro vytvoření většiny. Malé strany budou „*žádoucími koaličními partnery*“, protože nebudou omezovat větší strany. Další vysvětlení vyplývá z předpokladu, že velké strany se budou snažit vyhnout koaliční spolupráci s velkou stranou a upřednostní raději malou stranu. Velké strany pro zajištění nezbytné podpory k vytvoření stabilní vlády dají malým stranám o něco více ministerských postů ve vládě, než by odpovídalo podle proporčního rozdělení. (Browne, Franklin 1973: 461)

Platnost Gamsonova zákona zkoumali David P. Baron a John A. Ferejohn v článku *Bargaining in Legislatures*. (Baron, Ferejohn 1989) Rozdělení postů ve vládě analyzovali z hlediska pozice formatéra. Autoři potvrdili Gamsonovu hypotézu o proporčním rozdělení zisků a dospěli k závěru, že je „*podreprezentace formateura fakticky odpovídající (...) nadreprezentaci ostatních (malých) stran.*“ (Balík, Havlík 2011: 29) Úkolem formatéra je navrhnout ostatním stranám podobu koalice, kterou chce vytvořit. Formatér rovněž přichází s návrhem na rozdělení postů ve vládě mezi koaliční strany. O navržené koalici následně hlasují všechny strany. Vyjednávání o podobě koalice končí v případě, že koalice získá důvěru. Pokud ji nezíská, nastává nové koaliční vyjednávání se stejným nebo jiným formatérem dokud není vyslovena koalice důvěra nebo dokud nejsou vyčerpány všechny možnosti sestavení vlády.

Gamsonova hypotéza byla ověřována v dalších výzkumech se zohledněním skutečnosti, že jsou některé ministerské rezorty považovány jako důležitější. Rovněž i tyto výzkumy potvrdily platnost Gamsonova zákona. (Balík, Havlík 2011: 29-30) Podle Iana Budgeho a Michaela Lavera je nejdůležitější premiérský post a dále ministři financí, zahraničních věcí a vnitra. (Budge, Laver 1986: 491) Obdobně seřadili vládní posty dle jejich významnosti politologové Wolfgang C. Müller a Kaare Strøm - premiér, vicepremiér, ministr financí, ministr zahraničních věcí, ministr vnitra, ministr sociálních

věcí a ministr školství a vědy. (Müller, Strøm 2000a: 22). Post premiéra, který je považován jako nejdůležitější, obvykle získává nejsilnější strana v koalici. (Novák 1997: 182)

Ian Budge a Hans Keman zkoumali, zda existuje korelace mezi ideologickým zaměřením strany a jejím zájmem o určité ministerské posty. Na základě analýzy koaličních vlád ve dvaceti zemích s demokratickým systémem zjistili, že některé strany mají větší zájem o určitá ministerstva. Preference stran při výběru ministerstev shrnuje následující tabulka.

Tabulka č. 4 – Rozdělení ministerstev dle ideologického zaměření stran

Konzervativní strany	Liberální strany	Religiózní strany	Socialistické strany	Strany jednoho tématu (single-issue)
vnitro zahraniční věci obrana spravedlnost zemědělství hospodářství školství obchod/průmysl	finance hospodářství spravedlnost školství vnitro obchod/průmysl	kultura školství zemědělství sociální věci zdravotnictví	sociální věci zdravotnictví hospodářství průmysl školství	podle hlavního tématu strany: zemědělství regionální rozvoj ekologie

(Budge, Keman 1990: 97 citován in Cabada 2006: 19)

Rozdělení postů v koaliční vládě může být závislé i na vyjednávací síle jednotlivých stran, kterou je možné vypočítat pomocí Banzhafova indexu nebo Shapley-Shubikova indexu. Banzhafův index síly stran je roven počtu případů, ve kterých je daná strana nezbytná pro zajištění většiny k celkovému počtu případů, kdy je některá ze stran nezbytná k zajištění většiny. Výpočet Shapley-Shubikova indexu je oproti předchozímu indexu složitější. Tento index zohledňuje, v jakém pořadí strany vstupovaly do koalice, což zvyšuje počet všech možných koaličních uspořádání. Shapley-Shubikův index strany je roven počtu případů, kdy daná strana svým vstupem do koalice zajistila většinu k celkovému počtu všech možných uspořádání koalic. (Dlouhý, Fiala 2009: 63-66)

Vyjednávací sílu stran podle Banzhafova indexu a Shapley-Shubikova indexu můžeme porovnat na příkladu zastupitelského orgánu, který má 65 mandátů rozdělených mezi pět stran následovně - A (10 mandátů), B (9), C (20), D (12), E (14). Přestože se každý index počítá odlišným způsobem, jsou vyjednávací síly jednotlivých stran podle těchto indexů velmi podobné. Strany C a E mají shodnou vyjednávací sílu u obou indexů, přestože má strana C o šest mandátů více. Zbývající strany A, B a D také disponují stejnou silou.

Tabulka č. 5 – Vyjednávací síla stran podle Banzhafova a Shapley-Shubikova indexu

strana	počet mandátů	mandáty v %	Banzhafův index	Shapley-Shubikův index
A	10	15,38	14,29	13,33
B	9	13,85	14,29	13,33
C	20	30,77	28,57	30,00
D	12	18,46	14,29	13,33
E	14	21,54	28,57	30,00

Poznámka: Procentuální počet mandátů je zaokrouhlen na dvě desetinná místa. Hodnoty Banzhafova indexu a Shapley-Shubikova indexu jsou vyjádřeny v procentech a zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

(zdroj: vlastní zpracování, Banzhafův index vypočten pomocí kalkulátoru - <http://cow.math.temple.edu/bpi.html>, Shapley-Shubikův index vypočten v programu ssdirect - <https://homepages.warwick.ac.uk/~ecaae/ssdirect.html>)

2. Analytická část

2. 1. Analýza krajských koalic po volbách v roce 2012

Ve volbách do zastupitelstev krajů v roce 2012 vyhrála ČSSD v devíti krajích. Ještě většího volebního úspěchu dosáhla ČSSD v předchozích krajských volbách, kdy se jim podařilo vyhrát ve všech krajích. KSČM oproti minulým volbám posílila a ve dvou krajích volby vyhrála. Nejvíce ztratila ODS, která získala přibližně o 43 procent méně mandátů ve srovnání s volbami v roce 2008.

Nejúspěšnější stranou, která poprvé kandidovala v krajských volbách, byla TOP 09. TOP 09 vytvořila předvolební koalici s hnutím STAN, které již bylo v minulosti v krajských zastupitelstvech. Koalice TOP 09 a STAN uspěla v deseti krajích a získala 44 zastupitelů. Další novou stranou kandidující ve všech krajích byla SPOZ, která získala celkem sedm mandátů v Pardubickém a Zlínském kraji. Nejlepšího výsledku mezi nově vzniklými stranami, které nekandidovali ve všech krajích, dosáhli Jihočeši 2012, kteří se umístili v Jihočeském kraji na třetím místě se ziskem devíti mandátů. V Královéhradeckém kraji se do zastupitelstva nově dostali Východočeši. Poprvé se voleb účastnily například i Věci Veřejné, Česká pirátská strana a Strana svobodných občanů. Žádná z těchto tří stran nezískala mandáty v krajském zastupitelstvu.

Výsledky voleb do zastupitelstev krajů v roce 2012 z hlediska celkového počtu mandátů, které získaly jednotlivé strany, shrnuje následující tabulka.

Tabulka č. 6. – Krajské zastupitelé dle politických stran (samostatně + v koalici)

ČSSD	KSČM	ODS	KDU-ČSL	STAN	TOP 09	SLK
205	182	102	61 (42 + 19)	25 (0 + 25)	19 (0 + 19)	13
SZ	Jihočeši 2012	Severočeši.cz	HNHRM	SNK ED	SPOZ	ostatní
9 (0 + 9)	9	9	7 (5 + 2)	7 (0 + 7)	7	20

(zdroj: volby.cz, vlastní zpracování)

2. 1. 1. Koaliční vyjednávání v krajích

Středočeský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (20), KSČM (19), ODS (16), TOP 09 a STAN (10)

Vítězná ČSSD přišla po volbách s návrhem, že by chtěla vytvořit menšinovou krajskou radu, kterou by podporovala některá z ostatních stran. ODS tento návrh odmítla a rozhodla se, že zůstane raději v opozici. KSČM rovněž nechtěla podporovat jednobarevnou radu složenou pouze z představitelů ČSSD a požadovala posty v krajské radě. ČSSD poté, co neuspěla preferovaná varianta menšinové rady, nabídla komunistům nejdříve dva a následně tři posty v radě. KSČM obě možnosti odmítla a požadovala větší zastoupení v radě. (ct24.cz 13. 11. 2012; ct24.cz 16. 11. 2012) Nakonec se obě strany dohodly, že ČSSD bude mít v radě sedm zástupců (hejtman, pět náměstků hejtmana a jeden radní) a KSČM bude mít jednoho náměstka a tři radní. (denik.cz 18. 11. 2012, kr-stredocesky.cz 2012)

Jihočeský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (18), KSČM (13), Jihočeši 2012 (9),

ODS (8), KDU-ČSL (4), TOP 09 a STAN (3)

Bezprostředně po volbách se dohodli Jihočeši 2012, KDU-ČSL a koalice TOP 09 a STAN na vzniku tzv. trojdohody. Tyto tři strany se domluvily, že budou při vyjednávání s dalšími stranami postupovat společně a nepovedou jednání odděleně. (jihocesi2012.cz 13. 10. 2012) Jihočeský lídr ČSSD Jiří Zimola prohlásil po volbách, že zvažuje vytvoření koalice s KSČM nebo menšinovou vládu ČSSD, kterou by podporovali komunisté. (irozhlas.cz 13. 10. 2012) Vítěz voleb se sešel postupně se všemi stranami. Nejdříve jednala ČSSD s komunisty, kteří požadovali čtyři posty v radě. ODS se po volbách rozhodla, že bude v opozici. Jiří Zimola označil vznik trojdohody jako podvod na voličích a požadoval oddělené jednání s těmito stranami. Schůzka s trojdohodou skončila neúspěšně, protože ČSSD odmítla jednat společně se všemi stranami. (aktualne.cz 22. 10. 2012) Trojdohoda se rozhodla přistoupit na požadavek odděleného jednání, aby zabránila vzniku koalice ČSSD a KSČM. Dalšího vyjednávání se již neúčastnila TOP 09 a STAN, protože sociální demokraté s nimi

nechtěli vytvořit koalici. Také jednání s Jihočechy 2012 a KDU-ČSL nebylo úspěšné, protože se strany neshodly na rozdělení postů v krajské radě. (novinky.cz 1. 11. 2012) ČSSD se nakonec rozhodla vytvořit koalici s KSČM. (novinky.cz 5. 11. 2012) V jedenáctičlenné radě obsadila ČSSD osm postů (hejtman, dva náměstci hejtmana a pět radních) a komunisté získali tři radní. (kraj-jihocesky.cz 2012)

Plzeňský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ODS (15), ČSSD (15), KSČM (12), TOP 09 a STAN (3)

Plzeňský lídr ODS Jiří Pospíšil po volbách prohlásil, že je „*připraven udělat všechno pro to, aby se komunisté v Plzeňském kraji nedostali k moci.*“ (denik.cz 13. 10. 2012) Navrhnul ČSSD vznik velké koalice. V devítičlenné radě by každá strana měla čtyři posty v radě a ODS by získala ještě hejtmana. ODS nabízela ještě druhou možnost – v krajské radě by byla zastoupena také koalice TOP 09 a STAN, která by získala jednoho radního na úkor ODS. Obě varianty sociální demokraté odmítli, protože upřednostňovali pokračování menšinové rady s podporou komunistů. KSČM se již nechtěla spokojit s pouhou podporou a požadovala přímou účast v krajské koalici. (denik.cz 28. 10. 2012) ČSSD se nakonec dohodla s KSČM na vzniku koalice. (novinky.cz 18. 11. 2012) V devítičlenné radě obsadila ČSSD sedm postů (hejtman, čtyři náměstci hejtmana, dva radní) a KSČM získala jednoho náměstka a jednoho radního. (plzensky-kraj.cz 2012)

Karlovarský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

KSČM (14), ČSSD (13), ODS (5), HNHRM (5), TOP 09 a STAN (4), Alternativa (4)

Několik dní po volbách vydala Alternativa výzvu s názvem „*Nedopustíme, aby kraji vládli extremisté*“, ve které žádala, aby demokratické strany nespolupracovaly s KSČM. (denik.cz 16. 10. 2012) Tato výzva byla určena především ČSSD, protože podle Alternativy by mohli sociální demokraté vytvořit koalici například s ODS a HNHRM. Komunisté nabídli po volbách ČSSD vytvoření koalice. KSČM požadovala post hejtmana a čtyři radní a sociálním demokratům nabízela čtyři posty v radě. ČSSD nechtěla přistoupit na nabídku KSČM, protože také usilovala o post hejtmana. (ct24.cz 16. 10. 2012) Protichůdné požadavky obou stran komplikovaly vyjednávání, ale

podářilo se jim domluvit na kompromisu, že první dva roky bude mít většinu v krajské radě KSČM a poslední dva roky ČSSD. (novinky.cz 23. 11. 2012) V první polovině volebního období získala ČSSD čtyři posty v radě (hejtman a tři náměstci hejtmana) a KSČM měla dva náměstky hejtmana a tři radní. (kr-karlovarsky.cz 2012)

Ústecký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

KSČM (20), ČSSD (13), Severočeši.cz (9), ODS (7),

Hnutí PRO! kraj - SZ, HNHRM, KDU-ČSL (6)

Po volbách část krajského vedení KSČM odmítalo vytvoření koalice s ČSSD kvůli tomu, že byli někteří představitelé sociálních demokratů spjati s dotační kauzou v Regionálním operačním programu Severozápad. Komunisté také zvažovali koalici s hnutím Severočeši.cz, nebo vytvoření koalice, ve které by byly Severočeši i ČSSD. KSČM se nakonec rozhodla, že upřednostní koaliční spolupráci s ČSSD. (ct24.cz 29. 10. 2012a) Jedenáctičlenná rada byla mezi koaliční strany rozdělena v poměru 6 : 5. KSČM získala post hejtmana, jednoho náměstka hejtmana a čtyři radní. ČSSD měla v radě jednoho náměstka a čtyři radní. (kr-ustecky.cz 2012)

Liberecký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

SLK (13), KSČM (10), Změna pro LK - hnutí Změna a SZ (10), ČSSD (7), ODS (5)

Starostové pro Liberecký kraj po volbách zvažovali několik možností: 1. koalici se Změnou pro LK a ODS, 2. koalici pouze se Změnou a 3. menšinovou koalici. Koaliční vyjednávání komplikovaly spory mezi Změnou a ODS. Změna odmítala vstup do koalice s ODS již před volbami a ani po nich nezměnila názor. ODS se nejdříve rozhodla, že se Změnou nebude spolupracovat, ale po volbách přehodnotila svůj postoj. (irozhlas.cz 15. 10. 2012; irozhlas.cz 18. 10. 2012) Změna pro LK však trvala na svém a proto byl vznik koalice SLK a Změny jedinou možností. Tato koalice měla pouze těsnou většinu 23 hlasů ze 45, proto se snažil lídr SLK Martin Půta vyjednat pro koalici širší podporu a nabídl ODS a ČSSD po jednom postu v radě. ODS i ČSSD tuto nabídku odmítly. (rozhlas.cz 30. 10. 2012) Z povolebního vyjednávání nakonec vzešla koalice SLK a Změny. SLK obsadila v radě pět postů (hejtman, dva náměstci a dva radní) a Změna získala dva náměstky a dva radní. (denik.cz 19. 11. 2012)

Královéhradecký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (12), KSČM (11), Koalice pro KHK - KDU-ČSL, HDK, VPM (7)

ODS (6), TOP 09 a STAN (5), Východočeši (4)

Vítěz voleb začal po volbách jednat nejdříve s KSČM a Koalicí pro KHK. Sociální demokraté měli dvě varianty, jak vytvořit koaliční většinu - buď koalice ČSSD a KSČM nebo koalice ČSSD, Koalice pro KHK a některé další strany. Obě koalice by ale měly pouze těsnou většinu jednoho hlasu. Komunisté se sice s ČSSD shodli na důležitých tématech i na rozdělení postů v radě, ale neměli zajištěnou potřebnou většinu, protože krajský zastupitel Jan Birke z ČSSD byl proti této koalici a ostatní strany v zastupitelstvu také odmítaly spolupráci s KSČM. Birke se nakonec rozhodl, že koalici s komunisty podpoří. (denik.cz 22. 10. 2012a; denik.cz 24. 10. 2012) Opoziční strany kritizovaly ČSSD, že vytvořila koalici s komunisty. ČSSD svoje rozhodnutí obhajovala tím, že Koalice pro KHK je nesourodým subjektem tří stran a obávala se i personálních a programových neshod s dalšími stranami. (denik.cz 27. 10. 2012) ČSSD získala v radě šest postů (hejtman, náměstek hejtmana a čtyři radní) a KSČM měla v radě náměstka a dva radní. (novinky.cz 6. 11. 2012)

Pardubický kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (12), KSČM (11), Koalice pro PAK – KDU-ČSL, Nestraniční, SNK ED (10),

ODS (6), TOP 09 a STAN (3), SPOZ (3)

V Pardubickém kraji se domluvila po volbách ČSSD s SPOZ, že budou společně jednat o vzniku krajské koalice. Tyto dvě strany měly dvě možnosti, jak sestavit většinovou koalici - buď mohla vzniknout koalice ČSSD, KSČM a SPOZ nebo mohla pokračovat koaliční spolupráce ČSSD a Koalice pro PAK z minulého volebního období, ke které by se přidala SPOZ. Sociální demokracie po jednáních s těmito stranami dala přednost pokračování stávající koalice, ke které se připojila SPOZ. (denik.cz 14. 10. 2012) Tyto tři strany následně jednaly o složení krajské rady. Lídr ČSSD Martin Netolický vyhověl požadavku SPOZ, která usilovala o post radního pro dopravu pro svého lídra Jaromíra Duška. Koaliční strany si rozdělily posty v krajské radě následovně – ČSSD pět postů (hejtman, náměstek hejtmana a tři radní), Koalice pro PAK tři posty

(náměstek hejtmána a dva radní) a SPOZ jeden post (náměstek hejtmána). (denik.cz 25. 10. 2012.)

Kraj Vysočina

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (17), KSČM (11), KDU-ČSL (7), ODS (5),

Pro Vysočinu – SNK ED a Nestraniční (3), TOP 09 a STAN (2)

ČSSD upřednostňovala pokračování menšinové rady složené pouze ze sociálních demokratů, která fungovala již v minulém volebním období. Sociální demokraté jednali s KSČM a KDU-ČSL o případné podpoře pro menšinou radu. KDU-ČSL neměla o takovou formu spolupráce zájem a navrhovala vytvoření koalice s ČSSD, ve které by mohlo být případně i sdružení Pro Vysočinu. KSČM nejdříve požadovala zastoupení v radě, ale nakonec souhlasila s podporou menšinové rady. (ct24.cz 24. 10. 2012, denik.cz 26. 10. 2012a) V devítičlenné radě obsadila ČSSD všechny posty (hejtman, dva náměstci hejtmána a šest radních). (kr-vysocina.cz 2012)

Jihomoravský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (23), KSČM (16), KDU-ČSL (14), ODS (7), TOP 09 a STAN (5)

V Jihomoravském kraji se vítězná ČSSD rozhodla, že bude jednat o sestavení koalice pouze s KDU-ČSL a KSČM. Lídr ČSSD Michal Hašek byl zastáncem pokračování koaliční spolupráce s lidovci. Chtěl jednat i s komunisty, aby mohl porovnat, se kterou stranou je větší programová shoda. ČSSD se při jednání s oběma stranami shodovala v mnoha programových bodech. Případná koalice těchto tří stran nebyla možná, protože KDU-ČSL odmítala být v koalici s KSČM. ČSSD se nakonec rozhodla, že vznikne koalice s lidovci. (irozhlas.cz 16. 10. 2012; ct24.cz 29. 10. 2012b) Obě strany se shodly na složení krajské rady, ve které získala ČSSD sedm postů (hejtman, dva náměstci hejtmána a čtyři radní) a KDU-ČSL čtyři posty (dva náměstky a dva radní). (kr-jihomoravsky.cz 2012)

Olomoucký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (19), KSČM (16), Koalice pro OLK – KDU-ČSL a SZ (8),

ODS (8), TOP 09 a STAN (4)

Po volbách v Olomouckém kraji proběhly první jednání mezi vítězem voleb a ostatními stranami. Na úvodních setkáních dosáhla ČSSD největší programové shody s KSČM. Zásadní rozpory nebyly ani při jednání s ODS a Koalicí pro OLK. ČSSD se neshodla pouze s TOP 09 a STAN a proto s nimi už dále nejednala. Z prvního kola povolebního jednání vyplynuly dvě možné koalice - ČSSD a KSČM nebo ČSSD, Koalice pro OLK a ODS. (denik.cz 15. 10. 2012) ČSSD následně jednala s těmito stranami o společném programu a hledala programové průniky. Protože se nevyskytly žádné programové rozpory, musela se ČSSD rozhodnout na základě toho, kolik strany požadovaly postů v radě. ODS a Koalice pro OLK navrhovali rozdělení postů v radě v poměru 7 : 2 : 2. Komunisté se spokojili pouze se dvěma posty v radě, přestože v zastupitelstvu měli pouze o tři mandáty méně než vítězná ČSSD. Pro sociální demokraty tak bylo výhodnější vytvořit koalici s komunisty. ČSSD se při jednání s KSČM dohodla, že v jedenáctičlenné radě bude mít ČSSD post hejtmana, čtyři náměstky a čtyři radní a KSČM dva náměstky. (denik.cz 22. 10. 2012b; olkraj.cz 2012)

Zlínský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (12), KDU-ČSL (10), KSČM (9), TOP 09 a STAN (5), ODS (5), SPOZ (4)

Sociální demokraté začali jednat po volbách ve Zlínském kraji se všemi stranami, aby zjistili, za jakých podmínek by ostatní strany byly ochotné vstoupit do koalice. KDU-ČSL nechtěla pokračovat v koalici s ČSSD a ODS, která fungovala v minulém volebním období. TOP 09/STAN a SPOZ také nechtěly být součástí této koalice. ODS odmítala koaliční spolupráci s komunisty. ČSSD se při dalším jednání rozhodovala mezi dvěma variantami - koalice ČSSD, KSČM a SPOZ nebo koalice ČSSD, KDU-ČSL a SPOZ. Uvažovalo se i o vzniku koalice KDU-ČSL, TOP 09/STAN, ODS a SPOZ, ve které by nebyla vítězná ČSSD. Přestože SPOZ měla nejmenší počet zastupitelů, byla rozhodujícím aktérem, protože byla zastoupena ve všech zvažovaných koalicích. Ve Zlínském kraji nakonec vznikla koalice ČSSD, KSČM a SPOZ. V devítičlenné krajské radě obsadila ČSSD pět postů (hejtman, náměstek hejtmana a tři radní) a menší koaliční strany získaly po dvou postech (náměstek hejtmana a radní). (ct24.cz 15. 10. 2012; ct24.cz 23. 10. 2012)

Moravskoslezský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (24), KSČM (20), ODS (9), KDU-ČSL (7), Nezávislí (5)

Po volbách v Moravskoslezském kraji se nejdříve sešlo krajské vedení ČSSD a nově zvolení zastupitelé. Dohodli se, že nebudou jednat s hnutím Nezávislí, které bylo poprvé zastoupeno v krajském zastupitelstvu. Sociální demokraté měli dvě možnosti, jak sestavit koalici – buď s KSČM nebo s ODS a KDU-ČSL. ČSSD se nejprve sešla s komunisty. Nabídla jim, že by mohli pokračovat v dosavadní koaliční spolupráci. Navrhovala i stejné rozložení rady v poměru 8 : 3. Komunisté požadovali větší počet míst v radě, protože oproti minulým volbám získali o devět mandátů více, zatímco vítězná ČSSD přišla o sedm mandátů. Vítěz voleb se dále sešel s ODS a KDU-ČSL. Tyto strany požadovaly celkem čtyři posty v radě. ČSSD se nakonec rozhodla pokračovat ve stávající koalici s KSČM. Sociální demokraté v radě obsadili sedm postů (hejtman, čtyři náměstci a dva radní) a komunisté získali čtyři posty (tři náměstci a radní). (denik.cz 23. 10. 2012; denik.cz 26. 10. 2012b)

2. 1. 2. Krajské koalice

Po krajských volbách v roce 2012 bylo sestaveno celkem šest různých koalic. Nejčastěji se jednalo o koalici složenou z ČSSD a KSČM. Tyto dvě strany spolu vytvořily koalici v osmi krajích. Ve Zlínském kraji se k nim připojila SPOZ. Na Vysočině vznikla menšinová koalice sociálních demokratů s podporou KSČM. Ve dvou krajích se rozhodla ČSSD vytvořit koalici s jinou stranou, přestože měla s komunisty dohromady většinu v zastupitelstvu. V Pardubickém kraji se ČSSD domluvila na koaliční spolupráci s Koalicí pro PAK a SPOZ. V Jihomoravském kraji sociální demokraté vytvořili koalici s KDU-ČSL. ČSSD byla zastoupena celkem ve dvanácti krajských koalicích. V Libereckém kraji skončila v opozici. V tomto kraji se dohodli na vzniku koalice Starostové pro LK se Změnou pro LK.

Pouze v jednom případě skončila vítězná strana v opozici. V Plzeňském kraji vyhrála volby ODS, která získala stejný počet mandátů jako druhá ČSSD. ODS usilovala o velkou koalici se sociálními demokraty, ti však upřednostnili koaliční spolupráci s komunisty. Ve všech ostatních krajích byl vítěz vždy zastoupen v koalici.

Tabulka č. 7. – Krajské koalice po volbách v r. 2012 (podrobnější tabulka v příloze č. 1)

koalice	počet	kraje
ČSSD + KSČM	8	Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Královéhradecký, Olomoucký, Moravskoslezský
ČSSD s podporou KSČM	1	Vysočina
ČSSD + KSČM + SPOZ	1	Zlínský
ČSSD + KDU-ČSL	1	Jihomoravský
ČSSD + Koalice pro PAK + SPOZ	1	Pardubický
SLK + Změna pro LK	1	Liberecký

(vlastní zpracování dle zdrojů použitých v kapitole 2. 1. 1.)

Menšinová koalice vznikla pouze na Vysočině. V ostatních krajích byla sestavena minimální vítězná ideově propojená koalice. V osmi krajích byla vytvořena minimální vítězná koalice s nejmenším počtem členů, ale neměla nejmenší počet mandátů. V Plzeňském, Libereckém a Královéhradeckém kraji vznikla minimální vítězná koalice s nejmenším počtem členů i mandátů. V Pardubickém kraji byla sestavena minimální vítězná koalice, která neměla nejmenší počet členů ani nejmenší počet mandátů. Pokud by v Pardubickém kraji vznikla koalice ČSSD a KSČM, jednalo by se o koalici s nejmenším počtem členů a mandátů.

Tabulka č. 8. – Typy koalic po krajských volbách v roce 2012

typ koalice	počet	kraje
minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů	8	Středočeský, Jihočeský, Karlovarský, Ústecký, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský, Moravskoslezský
minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů - s nejmenším počtem mandátů	3	Plzeňský, Liberecký, Královéhradecký
minimální vítězná - ideově propojená	1	Pardubický
menšinová	1	Vysočina

(vlastní zpracování dle zdrojů použitých v kapitole 2. 1. 1.)

2. 1. 3. Rozdělení postů v krajských radách

Nejúspěšnější stranou při koaličních vyjednáváních z hlediska celkového počtu získaných postů byla ČSSD, která získala celkem 11 hejtmanů a dalších 68 postů v krajských radách. Ústecký kraj se stal historicky prvním krajem v ČR od roku 2000, kdy se poprvé uskutečnily volby do krajských zastupitelstev, ve kterém KSČM obsadila post hejtmana. V Libereckém kraji získali hejtmana Starostové pro Liberecký kraj.

Pouze ve dvou krajích se hejtmanem nestal představitel vítězné strany. V Karlovarském kraji vyhrála KSČM, ale hejtmana přenechala ČSSD. V Plzeňském kraji vítěz voleb (ODS) skončil v opozici a post hejtmana nezískal.

Pokud bychom porovnali počet získaných postů v krajské radě k počtu zastupitelů, byla při koaličních vyjednáváních nejúspěšnější SPOZ, která dosáhla podílu přibližně 43 procent (3 posty v radě / 7 zastupitelů). Druhý nejvyšší podíl měla Změna pro LK (40 %), o něco méně ČSSD a SLK (cca 38,5 %), Koalice pro PAK 30 %, KSČM přibližně 17 % a KDU-ČSL necelých deset procent.

Tabulka č. 9. – Rozdělení postů v krajských radách po volbách v roce 2012

strana	hejtman	náměstek	radní	celkem
ČSSD	11	30	38	79
KSČM	1	12	18	31
SLK	1	2	2	5
KDU-ČSL		2	2	4
Změna pro LK		2	2	4
SPOZ		2	1	3
Koalice pro PAK		1	2	3

(vlastní zpracování dle zdrojů použitých v kapitole 2. 1. 1.)

2. 2. Analýza krajských koalic po volbách v roce 2016

Hnutí ANO 2011 kandidovalo v krajských volbách poprvé v roce 2016. Vyhráli v devíti krajích a celkem získali největší počet mandátů. Ve srovnání s předchozími volbami ztratili nejvíce sociální demokraté a komunisté. ČSSD před čtyřmi roky vyhrála v devíti krajích, zatímco v těchto volbách zvítězila pouze v Jihočeském kraji a na Vysočině. KSČM, která v minulých volbách zvítězila v Karlovarském a Ústeckém

kraji, nevyhrála v žádném kraji. SLK obhájili vítězství v Libereckém kraji. Ve Zlínském kraji zvítězili lidovci, kteří v tomto kraji v minulých volbách skončili na druhém místě za ČSSD.

Tabulka č. 10. – Krajsí zastupitelé dle politických stran (samostatně + v koalici)

ANO 2011	ČSSD	KSČM	ODS	KDU-ČSL	STAN	TOP 09
176	125	86	76	61 (42 + 19)	38 (24 + 14)	19 (12 + 7)
SLK	SPD	SPO	SNK ED	Piráti	SZ	ostatní
18	18 (2 + 16)	16 (0 + 16)	6 (0 + 6)	5 (3 + 2)	5 (0 + 5)	26

(zdroj: volby.cz, vlastní zpracování)

SPD se stala druhou nejúspěšnější novou stranou po hnutí ANO 2011 dle počtu získaných mandátů. V jedenácti krajích vytvořila SPD koalici s SPO, která již na krajské úrovni působila. V Pardubickém a Zlínském kraji kandidovala samostatně. SPD získala celkem 18 zastupitelů v deseti krajích.

Česká pirátská strana kandidovala neúspěšně již v minulých volbách. V těchto volbách kandidovala v sedmi krajích samostatně a v ostatních krajích v koalici se Stranou Zelených a hnutím Změna. Jako samostatná strana uspěla pouze v Karlovarském kraji. Piráti v koalici se Stranou Zelených překročili uzavírací klauzuli v Jihomoravském a Královéhradeckém kraji.

2. 2. 1. Koaliční vyjednávání v krajích

Středočeský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (16), STAN (15), ČSSD (11), ODS (10), KSČM (8), TOP 09 (5)

ANO 2011 zahájilo povolební vyjednávání s hnutím STAN, které získalo pouze o jeden mandát méně než vítěz voleb. Středočeská lídryně Jaroslava Pokorná Jermanová upřednostňovala vytvoření pravicové koalice: „Byla bych ráda, pokud bychom se domluvili se STANem a s některou ze stran na pravé straně politického spektra.“ (ct24.cz 8. 10. 2016a) Vyloučila možnost koaliční spolupráce s ČSSD a KSČM, protože „osm let vládla levá strana a ukázalo se, že to nefunguje. Nepředpokládám, že bychom šli touto cestou.“ (ct24.cz 8. 10. 2016a). Další jednání proběhlo mezi ANO, STAN a

TOP 09. Z těchto jednání vyplynulo, že vznikne koalice mezi těmito stranami a post hejtmana získá Vít Rakušan z hnutí STAN. (ct24.cz 10. 10. 2016a) Poté začalo hnutí ANO jednat i s ODS, která byla pro to, aby se hejtmankou stala Jaroslava Jermanová. Lídr TOP 09 požadoval, aby se hejtmánem stal Vít Rakušan. Také mu vadilo, že hnutí ANO porušilo úvodní dohodu, že vznikne koalice pouze ve složení ANO, STAN, TOP 09. Ve straně TOP 09 došlo k rozkolu. Tři zastupitelé souhlasili, aby se hejtmankou stala Jaroslava Jermanová. Dva zastupitelé byli proti. (denik.cz 13. 10. 2016a, ct24.cz 13. 10. 2016a) Posty v jedenáctičlenné radě byly rozděleny následovně – hnutí ANO čtyři posty (hejtman, náměstek, dva radní), STAN čtyři posty (náměstek a tři radní), ODS má náměstka a radního a TOP 09 jednoho náměstka. (denik.cz 18. 11. 2016)

Jihočeský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (15), ANO 2011 (12), ODS (8), KSČM (7),

PRO JIŽNÍ ČECHY – STAN, HOPB, TOP 09 (5), KDU-ČSL (4), Jihočeši 2012 (4)

V Jihočeském kraji vyhrála volby ČSSD, která zde zvítězila i v předchozích volbách v roce 2008 a 2012. Pokračování stávající koalice ČSSD a KSČM nebylo možné, protože strany již neměly většinu hlasů. ČSSD začala nejdříve jednat s hnutím ANO, které skončilo na druhém místě. Těmto dvěma stranám chyběl k většině pouze jeden mandát, proto se musely dohodnout ještě s nějakou další stranou. Jihočeská lídryně ANO Radka Maxová nechtěla v koalici KDU-ČSL, protože „*nejsou spolehliví partneři jak ve vztahu ke komunální, tak i parlamentní politice.*“ (ct24.cz 10. 10. 2016b) Koalici nechtěla vytvořit ani s KSČM, ale připustila možnost, že by komunisté mohli podporovat menšinovou koalici. ANO navrhlo sociálním demokratům, že by v koalici mohla být ODS. ČSSD to odmítla a upřednostňovala koaliční spolupráci s KDU-ČSL nebo Jihočechy 2012, kteří jsou blíže k levému středu politického spektra. Poté, co odmítli sociální demokraté koalici s ODS, začalo ANO zvažovat koalici s ODS, Pro Jižní Čechy a Jihočechy 2012. Do koaličního vyjednávání zasáhl Andrej Babiš, který se sešel s Jiřím Zimolou a také s krajským vedením ANO. Andrej Babiš požadoval, aby ANO vytvořilo koalici s ČSSD. (novinky.cz 14. 10. 2016; echo24.cz 14. 10. 2016) Hnutí ANO poté přestalo požadovat vytvoření koalice s ODS a shodlo se s ČSSD, že vytvoří koalici ve složení ČSSD, ANO 2011 a Jihočeši 2012. V jedenáctičlenné radě obsadila ČSSD pět postů (hejtman, dva náměstci a dva radní), ANO získalo také pět

postů (dva náměstci a tři radní) a Jihočeši 2012 měli jednoho radního. (denik.cz 4. 11. 2016)

Plzeňský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (11), ČSSD (9), ODS (8), KSČM (6), koalice STAN, OPAT, Svobodní, SsČR (4), TOP 09 (3), Koalice SPD a SPO (2), Koalice pro PLK – KDU-ČSL, SZ, Nezaníci (2)

Představitelé hnutí ANO chtěli v Plzeňském kraji po volbách jednat s ČSSD a KSČM o případném vzniku koalice. ČSSD měla zájem jednat s ODS, protože se podle lídra ČSSD osvědčila koaliční spolupráce těchto stran v městské radě v Plzni. Vstoupit do koalice s KSČM odmítala ČSSD a také Koalice pro PLK, která nechtěla spolupracovat ani s SPD a SPO. (ct24.cz 9. 10. 2016a) ČSSD a ODS se dohodly na vzniku krajské koalice s dalšími dvěma subjekty – koalici STAN, OPAT, Svobodní a SsČR a Koalicí pro PLK. (ct24.cz 11. 10. 2016a) Tyto strany se domluvily, že posty v radě budou rozděleny v poměru 4 : 3 : 1 : 1. V devítičlenné radě získala ČSSD post hejtmana, dva náměstky a jednoho radního, ODS dva náměstky a jednoho radního, STAN jednoho náměstka a Koalice pro PLK také jednoho náměstka. (plzensky-kraj.cz 2016)

Karlovarský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (13), ČSSD (8), KSČM (6), STAN s podporou KOA, KDU-ČSL a TOP 09 (5), ODS (4), HNHRM (3), Koalice SPD a SPO (3), Piráti (3)

Po volbách v Karlovarském kraji se vítězné hnutí ANO nejprve postupně sešlo se všemi stranami, které získaly mandáty v krajském zastupitelstvu. Po úvodním kole vyjednávání se ANO rozhodlo, že nevytvoří koalici s ČSSD, KSČM a SPD-SPO. (denik.cz 13. 10. 2016b) ANO o sestavení krajské koalice dále jednalo s ostatními stranami. Předvolební koalice STAN s podporou KOA, KDU-ČSL a TOP 09 odmítla vstoupit do koalice s hnutím ANO. V tiskovém prohlášení svoje rozhodnutí vysvětlovala následovně: „*Dosavadní jednání vedené vítězem voleb hnutím ANO se dosud spíše než principem partnerství řídí znaky vztahů nadřazenosti a podřazenosti,*

obsahuje prvky nátlaku, nepřímé komunikace a účelových interpretací některých skutečností. Naše poznatky vyvolávají pochybnosti o stylu, principech a stabilitě fungování případné krajské vlády s hnutím ANO.“ (STAN 17. 10. 2016) Předvolební koalice STAN upřednostňovala koaliční spolupráci s ČSSD, ODS, HNHRM a Piráty. Pokud by se s těmito stranami nedokázala dohodnout, navrhovala vytvořit krajskou koalici, ve které by byly všechny strany v zastupitelstvu s výjimkou KSČM a SPD-SPO. Poslední možností pro STAN bylo zůstat v opozici. (denik.cz 19. 10. 2016) Vítězné hnutí ANO dále jednalo o vzniku koalice s ODS, HNHRM a Piráty. Tato koalice by měla pouze těsnou většinu 23 hlasů ze 45, proto se hnutí ANO snažilo znova přesvědčit STAN, kteří vstup do koalice opět odmítli. (ct24.cz 17. 10. 2016a) V Karlovarském kraji nakonec vznikla koalice ANO, ODS, HNHRM, Piráti, ke které se připojil jeden zastupitel z SPO. Ostatní dva zastupitelé z SPD zvolení za Koalici SPD a SPO zůstali v opozici. (ct24.cz. 6. 11. 2016) V devítičlenné radě obsadilo ANO čtyři posty (hejtman, tři náměstci), ODS získala dva radní, HNHRM jednoho náměstka a po jednom radním mají Piráti a SPO. (kr-karlovarsky.cz 2016)

Ústecký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (20), KSČM (13), ČSSD (10), ODS (7), Koalice SPD a SPO (5)

Hnutí ANO 2011 chtělo vytvořit koalici s KSČM, s nimiž by měly většinu a nemusely by hledat dalšího koaličního partnera. ČSSD také nabídla komunistům koaliční spolupráci. Sociální demokraté se sešli s SPD-SPO, s nimiž se domluvili, že budou společně usilovat o vytvoření koalice s KSČM. Jaká koalice vznikne v Ústeckém kraji, záviselo na rozhodnutí KSČM. Do koaličního vyjednávání vstoupil Andrej Babiš, který chtěl, aby dosavadní komunistický hejtman Oldřich Bubeníček pokračoval ve své funkci i v dalším volebním období. Post hejtmana byl sice ochotný přenechat KSČM, ale požadoval, aby jeho hnutí ANO mělo v radě dominantní pozici. Babišovo vyjádření „*Hejtman bez našich lidí nebude moci rozhodovat. Křesla v radě jsou důležitější než hejtman.*“ (denik.cz 13. 10. 2016c) bylo podle Oldřicha Bubeníčka nevhodné a přimělo komunisty, aby zvažovali i možnost vytvořit koalici s ČSSD a SPD-SPO. Sociální demokraté také nabízeli KSČM post hejtmana, ale nepožadovali většinu v radě. (denik.cz 13. 10. 2016c) Komunisté se nakonec rozhodli, že vytvoří koalici s ČSSD a SPD-SPO. Tyto tři strany dále jednaly o podobě koaliční smlouvy. ČSSD a KSČM souhlasily s požadavkem SPD, aby v koaliční smlouvě bylo uvedeno, že „*koalice bude v*

rámcí spolupráce prosazovat, aby Ústecký kraj nepodporoval umístování imigrantů na území Ústeckého kraje v rámci řešení evropské migrační krize v Evropské unii.“ (kr-ustecky.cz 2016) KSČM získala v krajské radě šest postů (hejtman, dva náměstci, tři radní), ČSSD čtyři posty (dva náměstci a dva radní) a SPD-SPO jednoho náměstka. (ct24.cz 21. 11. 2016)

Liberecký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

SLK (18), ANO 2011 (9), KSČM (4), ČSSD (4),

ODS (4), Změna pro LK (4), Koalice SPD a SPO (2)

V Libereckém kraji stejně jako v minulých volbách vyhráli Starostové pro Liberecký kraj a získali o pět mandátů více. V minulém volebním období vznikla koalice SLK a Změny pro LK, která měla těsnou většinu jednoho hlasu. Lídr SLK Martin Půta tentokrát preferoval vytvoření koalice, která by měla větší podporu: *„na základě zkušeností z minulého volebního období chceme vytvořit širokou koalici, která nebude vydíratelná jedním, dvěma nebo třemi hlasy, rádi bychom, aby nebyla jen dvoučlenná.“* (ct24.cz 8. 10. 2016b) Vítěz voleb zahájil koaliční vyjednávání s ANO, ČSSD a ODS. Starostové pro LK upřednostňovali, aby v koalici byly všechny strany, se kterými jednali. V případě, že by se nedokázali domluvit se všemi stranami, zvažovali dvě možnosti – vznik koalice s ANO a ODS nebo s ANO a ČSSD. Starostové pro LK při jednání s těmito stranami požadovali post hejtmana a většinu v radě. ct24.cz 11. 10. 2016b) Vítězi voleb se nakonec podařilo domluvit vytvoření koalice s ANO, ČSSD a ODS. Tyto strany se shodly, že SLK bude mít v radě pět postů (hejtmana, dva náměstci a dva radní), hnutí ANO jednoho náměstka a radního, ČSSD a ODS po jednom náměstku. (kraj-lbc.cz 2016)

Královéhradecký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (13), ČSSD (6), ODS (5), Koalice pro KHK – KDU-ČSL, HDK, VPM (5),

KSČM (4), STAN a Východočeši (4), TOP 09 (4),

Koalice SPD a SPO (2), Piráti a SZ (2)

Krátce po skončení voleb v Královéhradeckém kraji začaly jednat o vzniku krajské koalice ČSSD, ODS, Koalice pro KHK, STAN a Východočeši a TOP 09.

Těchto pět stran by dohromady mělo většinu 24 hlasů ze 45. Na prvním setkání se strany shodly, že post hejtmána získá lídr ČSSD Jiří Štěpán. Klára Dostálová, lídryně hnutí ANO 2011, vnímala snahu těchto pěti stran vytvořit koalici bez vítěze voleb jako podvod na voličích, protože tyto strany mají podle ní odlišný program. (ct24.cz 10. 10. 2016c) Podle Pavla Bělobrádka, krajského zastupitele za KDU-ČSL, vznikla koalice bez vítězné strany kvůli nedůvěryhodné lídryni. (ct24.cz 12. 10. 2016a) ANO 2011 se snažilo ještě jednat s těmito stranami, aby změnilo své rozhodnutí. Lídryně hnutí ANO jim nabízela, že by se vzdala postu hejtmána. Pětice stran trvala na svém a nechtěla vytvořit koalici s vítězem voleb. Strany dále jednaly o rozdělení postů v radě. Dohodly se, že v devítičlenné radě bude mít ČSSD hejtmána a jednoho radního. ODS, Koalice pro KHK a STAN s Východočechy získají po jednom náměstku a radním. Pouze jednoho náměstka má TOP 09. (ct24.cz 12. 10. 2016)

Pardubický kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (12), ČSSD (11), Koalice pro PAK - KDU-ČSL, Nezaníci, SNK ED (9), ODS (5), KSČM (5), STAN (3)

V Pardubickém kraji se vítěz voleb nejprve sešel s ČSSD a Koalicí pro PAK. Hnutí ANO se chtělo stát součástí krajské rady, ale obávali se, že ostatní strany vytvoří koalici bez nich. ČSSD chtěla pokračovat v dosavadní koaliční spolupráci s Koalicí pro PAK. Obě strany se shodly, že nebudou mít zájem vytvořit koalici s hnutím ANO. Koalice pro PAK nechtěla do koalice ani KSČM, proto ČSSD a Koalice pro PAK společně jednali o možné koaliční spolupráci pouze s ODS a STAN. Tyto čtyři strany se nakonec domluvily na vzniku krajské koalice. (denik.cz 9. 10. 2016; ct24.cz 10. 10. 2016d) Na dalších jednáních se dohodly, jaké bude složení devítičlenné krajské rady. ČSSD získala post hejtmána a dva radní, Koalice pro PAK náměstka a dva radní, ODS jednoho náměstka a radního a STAN má jednoho radního. (pardubickykraj.cz 2016)

Kraj Vysočina

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ČSSD (11), ANO 2011 (9), KDU-ČSL (7), KSČM (6), ODS (5)

Starostové PRO VYSOČINU – STAN a SNK ED (4), Koalice SPD a SPO (3)

Na Vysočině vyhrála krajské volby ČSSD. Sociální demokraté začali vyjednávat o vzniku koalice nejdříve s hnutím ANO, které skončilo na druhém místě. Dvě nejsilnější strany se domluvily na koaliční spolupráci. Dohromady by většinu v zastupitelstvu neměly, proto musely jednat s dalšími stranami o vzniku koalice. ČSSD upřednostňovala možnost menšinové koalice, kterou by podporovali komunisté. S tím však nesouhlasilo hnutí ANO, které navrhovalo, aby koalici vytvořily s ODS a Starosty pro Vysočinu nebo s KDU-ČSL. ANO a ČSSD se sešly s KDU-ČSL, která na jednání přišla s požadavkem na rozdělení postů v radě v poměru 4 : 3 : 2. ČSSD chtěla mít v radě většinu, což bylo pro KDU-ČSL nepřijatelné. ČSSD a ANO se na vzniku krajské koalice domluvily s ODS a Starosty pro Vysočinu. (ct24.cz. 12. 10. 2016c; denik.cz 14. 10. 2016; ct24.cz 17. 10. 2016b) Strany se shodly, že v devítičlenné radě obsadí ČSSD pět postů (hejtmana, náměstek a tři radní), ANO bude mít dva náměstky a zbylé dvě koaliční strany získají po jednom náměstku. (kr-vysocina.cz 2016)

Jihomoravský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (15), KDU-ČSL (11), ČSSD (11), KSČM (7), ODS (6),

TOP 09 a Žít Brno (4), Starostové pro Jižní Moravu – STAN a SOM (4),

Koalice SPD a SPO (4), SZ a Piráti (3)

V Jihomoravském kraji zvažoval vítěz voleb několik možností. První možností byla koalice ANO, KDU-ČSL, TOP 09 a Žít Brno, SZ a Piráti, která funguje v městské radě v Brně. Druhou možností bylo vytvořit koalici složenou ze stran, které byly spolu v české vládě - ANO, KDU-ČSL a ČSSD. Vítězné hnutí ANO mělo podmínku, že v krajské radě nebude lídr Jihomoravské ČSSD Michal Hašek. KDU-ČSL koaliční spolupráce s Michalem Haškem nevadila. ANO se při jednání s KDU-ČSL neshodlo, kdo by měl získat post hejtmana. Podle KDU-ČSL je hnutí ANO novým uskupením bez zkušeností v krajské politice a proto by nemělo mít hejtmana. (ct24.cz 10. 10. 2016; denik.cz 10. 10. 2016a) Hnutí ANO se rozhodlo, že s KDU-ČSL již jednat nebude. Poté se ANO sešlo se Starosty a TOP 09. Tyto tři strany se následně domluvily, že vytvoří koalici s ČSSD. Sociální demokraté přistoupili na požadavek hnutí ANO, že Michal Hašek nebude členem krajské rady. (ct24.cz 13. 10. 2016) V jedenáctičlenné radě obsadilo ANO pět postů (hejtman, náměstek a tři radní), ČSSD získala dva náměstky a dva radní, TOP 09 a Starostové mají po jednom náměstku. (kr-jihomoravsky.cz 2016)

Olomoucký kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (16), ČSSD (9), KSČM (7), Koalice pro OLK – KDU-ČSL a SZ (7),

Starostové ProOlomoucký kraj – STAN a ProOlomouc (6),

ODS (5), Koalice SPD a SPO (5)

V Olomouckém kraji se krátce po skončení voleb domluvilo vítězné hnutí ANO na koaliční spolupráci se sociálními demokraty. Dvě nejsilnější strany se shodly, že hejtmanem se stane lídr ANO Oto Košta. ČSSD a ANO by dohromady neměly většinu v zastupitelstvu, proto začaly hledat dalšího koaličního partnera. Třetí stranou v krajské koalici měla být buď Koalice pro OLK nebo ODS. (ct24.cz 9. 10. 2016b) Hnutí ANO chtělo vytvořit koalici složenou pouze ze tří stran, aby „*dokázali rychle prosadit návrhy vedoucí k zajištění prosperity kraje.*“ (denik.cz 12. 10. 2016) ANO a ČSSD jednaly s těmito stranami o programových prioritách a zjišťovaly, s kým by měly větší programovou shodu. Na základě těchto jednání se obě strany shodly, že koalici vytvoří s ODS. Podle předsedy krajské organizace hnutí ANO se rozhodly pro ODS, protože tato strana „*může nabídnout odborníky do vedení kraje a není složená z více subjektů a tedy nebude vytvářet koalice v koalici, jako by tomu bylo v případě koalice s jinými demokratickými stranami.*“ (denik.cz 12. 10. 2016) Koaliční strany se dohodly, že v jedenáctičlenné radě bude mít hnutí ANO šest postů (hejtman, tři náměstci a dva radní), ČSSD tři náměstky a ODS jednoho náměstka a radního. (olkraj.cz 2016)

Zlínský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

KDU-ČSL (12), ANO 2011 (8), ČSSD (6), STAN (6), KSČM (4),

Svobodní a SsČR (4), ODS (3), SPD (2)

Ve Zlínském kraji vyhrála volby KDU-ČSL. Vítězná strana byla ochotná jednat se všemi stranami kromě KSČM. S jednotlivými stranami se scházela v pořadí, jak uspěli ve volbách. (denik.cz 10. 10. 2016b) Po těchto úvodních setkáních zvažovala KDU-ČSL vytvořit koalici s ANO, STAN a ODS. Mezi těmito stranami proběhlo další vyjednávání o podmínkách koaliční spolupráce a o rozdělení postů v krajské radě. Všechny strany souhlasily s tím, aby se hejtmanem stal lídr vítězné strany Jiří Čunek. (ct24.cz 17. 10. 2016c) V devítičlenné radě obsadila KDU-ČSL čtyři posty (hejtman,

náměstek a dva radní), ANO i STAN získaly jednoho náměstka a radního a ODS má jednoho radního. (kr-zlinsky.cz 2016)

Moravskoslezský kraj

Rozdělení mandátů v krajském zastupitelstvu: (volby.cz)

ANO 2011 (22), ČSSD (14), KSČM (9), KDU-ČSL (8),

Koalice SPD a SPO (6), ODS (6)

Volby v Moravskoslezském kraji vyhrálo hnutí ANO 2011. Vítěz voleb nechtěl v koalici ČSSD a KSČM. Hnutí ANO se nejprve dohodlo na koaliční spolupráci s KDU-ČSL a poté proběhly i jednání s ODS. Po jednání s těmito stranami prohlásil lídr ANO Ivo Vondrák, že strany mají k sobě programově blízko: *„Myslím si, že v krajské politice máme, pokud ne stejné, tak velmi podobné programy. Tam vůbec nevidím žádný rozpor.“* (ct24.cz 9. 10. 2016) Obdobně se vyjádřil i lídr ODS Jakub Unucka: *„Dotáhnout tuto koalici do konce nám dává smysl. Našli jsme totiž širokou shodu v programových bodech.“* (denik.cz 10. 10. 2016c) Hnutí ANO, KDU-ČSL a ODS následně jednaly o složení krajské rady. Dohodly se, že v jedenáctičlenné radě získá ANO šest postů (hejtman, čtyři náměstci a jeden radní), KDU-ČSL tři posty (dva náměstci a jeden radní) a ODS má v radě dva náměstky. (ct24.cz 14. 10. 2016, msk.cz 2016)

2. 2. 2. Krajské koalice

Po krajských volbách v roce 2016 vzniklo 13 různých koalic. V žádném kraji nebyla vytvořena koalice, která by byla zcela shodná s jinou krajskou koalicí. V devíti koalicích byla zastoupena strana, která v kraji vyhrála volby. Ve čtyřech krajích skončilo hnutí ANO 2011 v opozici, přestože vyhrálo volby. Ostatní vítězné strany (ČSSD, KDU-ČSL a SLK) byly vždy v krajské koalici v případě, že vyhrály volby.

ODS byla zastoupena v deseti koalicích, hnutí ANO 2011 a ČSSD v devíti a STAN v sedmi. Ostatní strany vstoupily do koalice maximálně ve třech krajích. Hnutí ANO 2011 vytvářelo koalice především s ODS (7 koalic), ČSSD (5) a STAN (4).

Ideově propojená koalice vznikla v pěti krajích. Ve Středočeském kraji bylo hnutí ANO 2011 podle Jaroslavy Jermanové programově blíže k pravicovým stranám, proto se s nimi domluvili na koaliční spolupráci. Obdobná situace byla i

v Moravskoslezském kraji, kde vítězné hnutí ANO bylo kritické vůči dosavadní levicové koalici ČSSD a KSČM, proto upřednostnilo vznik koalice bez těchto stran. V Jihočeském kraji vytvořily ČSSD a ANO koalici s Jihočechy 2012, s nimiž měly obě strany programovou shodu. V Ústeckém a Zlínském kraji jsou koalice spíše ideově propojené než nepropojené. V ostatních osmi krajích vznikly ideově nepropojené koalice, které jsou buď minimální vítězné, nebo nadměrné.

Minimální vítězná koalice vznikla celkem v sedmi krajích. Ve čtyřech případech byla vytvořena koalice pouze s nejmenším počtem členů nebo mandátů. V Moravskoslezském, Královéhradeckém a Jihomoravském kraji vznikla minimální vítězná koalice, která neměla nejmenší počet členů ani mandátů. Nadměrná koalice byla sestavena v šesti krajích.

Tabulka č. 11 – Typy koalic po krajských volbách v roce 2016
(podrobnější tabulka v příloze č. 2)

typ koalice	počet	kraje
nadměrná	6	Středočeský, Karlovarský, Liberecký, Pardubický, Vysočina, Zlínský
minimální vítězná	3	Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský
minimální vítězná - s nejmenším počtem členů	2	Jihočeský, Olomoucký
minimální vítězná - s nejmenším počtem mandátů	2	Plzeňský, Ústecký

(vlastní zpracování dle zdrojů použitých v kapitole 2. 2. 1.)

2. 2. 3. Rozdělení postů v krajských radách

Nejúspěšnější stranou při koaličních vyjednáváních z hlediska celkového počtu získaných postů bylo hnutí ANO 2011, které obsadilo celkem 36 postů v krajských radách. Post hejtmana získalo pět stran. Hnutí ANO a ČSSD má po pěti hejtmanech, KDU-ČSL, KSČM a SLK po jednom hejtmanu.

Ve čtyřech krajích se hejtmanem nestal představitel vítězné strany. V Plzeňském, Ústeckém, Královéhradeckém a Pardubickém kraji vyhrálo hnutí ANO,

kteřé skončilo v opozici. V těchto krajích se hejtmanem stal představitel druhé nejsilnější strany.

Tabulka č. 12 – Rozdělení postů v krajských radách po volbách v roce 2016

strana	hejtman	náměstek	radní	celkem
ANO	5	18	13	36
ČSSD	5	13	13	31
ODS		10	8	18
KDU-ČSL	1	6	6	13
STAN		8	4	12
KSČM	1	2	3	6
SLK	1	2	2	5
ostatní		5	3	8

Poznámka: V případě KDU-ČSL a STAN jsou sečteny posty, které získaly samostatně a v koalici s dalšími stranami.

(vlastní zpracování dle zdrojů použitých v kapitole 2. 2. 1.)

2. 3. Shrnutí analýzy krajských koalic

Krajské volby v roce 2012 a 2016 skončily s poměrně rozdílným výsledkem. ČSSD vyhrála ve volbách v roce 2012 v devíti krajích. V těchto volbách uspěly především levicové strany ČSSD a KSČM, které získaly téměř ve všech krajích nadpoloviční počet mandátů v zastupitelstvu. V krajských volbách v roce 2016 vyhrálo hnutí ANO 2011. Přestože hnutí ANO zvítězilo ve stejném počtu krajů jako ČSSD před čtyřmi roky, nebylo jejich vítězství tak přesvědčivé, protože získali menší počet mandátů v zastupitelstvech krajů než ČSSD v roce 2012. Ve srovnání s předchozími volbami ztratily nejvíce mandátů KSČM a ČSSD. Ve dvou krajích ČSSD obhájila vítězství. SLK opět zvítězili v Libereckém kraji. Ve volbách v roce 2016 překročilo uzavírací klauzuli větší počet stran než v minulých volbách.

Po krajských volbách v roce 2012 vznikly ve všech krajích ideově propojené koalice. Většinou se jednalo o koalici složenou z ČSSD a KSČM. Sociální demokraté preferovali především vznik menšinových koalic nebo případně koaliční spolupráci s KSČM. Komunisté nechtěli jen podporovat menšinové rady a požadovali přímou účast v koalici. Pouze na Vysočině souhlasila KSČM se vznikem menšinové rady.

Nejčastěji se vyskytovaly minimální vítězné koalice s nejmenším počtem členů. Ve třech krajích vznikly minimální vítězné koalice s nejmenším počtem mandátů.

ČSSD a KSČM se dokázaly shodnout ve většině případů na programu a obvykle se mezi nimi neobjevovaly ani žádné personální spory. Pouze v Karlovarském kraji se tyto strany nejprve nemohly dohodnout, kdo získá post hejtmána. V tomto kraji se nakonec rozhodla KSČM přenechat post hejtmána ČSSD. Téměř ve všech krajích jednaly strany při koaličních vyjednáváních jako unitární aktéři. Ve dvou případech došlo k vnitrostranickým sporům. V Ústeckém kraji část krajského vedení KSČM nechtělo vytvořit koalici s ČSSD a upřednostňovalo spolupráci se stranou Severočeši.cz. Nakonec uvnitř KSČM převážilo rozhodnutí vytvořit koalici s ČSSD. V Královéhradeckém kraji nesouhlasil jeden sociálnědemokratický zastupitel se vznikem koalice s KSČM. Později přehodnotil svoje rozhodnutí a rozhodl se koaliční spolupráci podpořit. Tyto dvě strany měly dohromady pouze těsnou většinu a v případě, že by tento zastupitel nezměnil svůj odmítavý postoj, nemohla by tato koalice vzniknout.

Nejúspěšnější stranou při koaličních vyjednáváních z hlediska celkového počtu získaných postů v krajských radách byla ČSSD. KSČM obsadila výrazně menší počet postů v krajských radách, přestože ve volbách získala pouze o 23 zastupitelů méně než vítězná ČSSD. KSČM nepožadovala tolik postů v radě, protože jejich hlavním cílem bylo stát se součástí krajské koalice.

Složení a podoba krajských koalic sestavených po krajských volbách v roce 2016 byla ovlivněna tím, že mandáty v krajských zastupitelstvech získalo větší počet stran než před čtyřmi roky. V minulém volebním období bylo v zastupitelstvech čtyři až šest stran. Po volbách v roce 2016 se počet stran zvýšil na pět až devět. V roce 2012 vznikaly koalice složené obvykle ze dvou nebo maximálně ze tří stran. Po těchto volbách byly koalice složené ze tří až pěti stran. Koaliční vyjednávání byla složitější než v minulém volebním období, protože se musel na vzniku koalice domluvit větší počet stran. Oproti minulému volebnímu období vznikaly i nadměrné koalice, které se vyskytly v šesti případech. Strany se snažily při koaličních jednáních sestavit koalici, která bude mít stabilní většinu. Ve zbývajících krajích byly sestaveny minimální vítězné koalice. Krajské koalice byly ve většině případů ideově nepropojené, protože v koalici byly zastoupeny strany z levé i pravé části politického spektra.

Ve čtyřech krajích skončilo vítězné hnutí ANO v opozici, protože ostatní strany nebyly ochotné s nimi vytvořit koalici. V některých dalších krajích nebylo pro hnutí ANO snadné vytvořit většinovou koalici, protože strany odmítaly koaliční spolupráci s tímto hnutím. V Jihočeském a Ústeckém kraji se podařilo prokázat, že celostátní vedení strany zasáhlo do průběhu koaličního vyjednávání. V obou případech se jednalo o předsedu hnutí ANO 2011. Andrej Babiš přinutil krajské vedení ANO v Jihočeském kraji, aby koalici vytvořilo s ČSSD a nikoliv s ODS. V Ústeckém kraji Andrej Babiš nabídnul post hejtmana komunistům s podmínkou, že bude mít ANO většinu v radě.

Strany obvykle při koaličních jednáních vystupovaly jako unitární aktéři s výjimkou dvou případů, kdy vstoupila do koalice pouze část strany. Ve Středočeském kraji došlo k rozkolu v TOP 09, kdy část zastupitelů odmítala být v koalici s hnutím ANO. V Karlovarském kraji se po volbách rozpadla předvolební koalice SPD a SPO.

Posty v krajských radách byly rozděleny mezi větší počet stran než po volbách v roce 2012. Nejvíce postů v krajských radách sice získalo hnutí ANO 2011, ale vzhledem k tomu, že vyhrálo v devíti krajích, byl celkový počet postů ve srovnání se ziskem ČSSD nízký. ČSSD má stejný počet hejtmanů jako hnutí ANO, přestože zvítězila pouze ve dvou krajích.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala koalicemi v zastupitelstvech krajů České republiky po volbách v roce 2012 a 2016. Práce se zaměřila především na průběh koaličního vyjednávání v krajích, zhodnocení výsledné podoby koalice podle typologie koalic a jak byly strany úspěšné při koaličních vyjednáváních z hlediska získaných postů v krajské radě. Krajské koalice by bylo možné dále zkoumat podle toho, jak fungovaly v průběhu celého volebního období nebo proč se koalice rozpadly. Cílem práce bylo objasnit, co ovlivňuje vznik a podobu krajských koalic. Analytická část práce se také pokusila zodpovědět tři výzkumné otázky, které byly stanoveny v úvodu:

1. Co ovlivnilo vznik a podobu krajských koalic po volbách v roce 2012 a 2016?

Výslednou podobu krajských koalic ovlivnil především výsledek voleb. V krajských volbách v roce 2012 uspěly především levicové strany. Na základě analýzy koaličních vyjednávání bylo zjištěno, že ČSSD a KSČM se dokázaly shodnout na programu a neobjevovaly se mezi nimi ani žádné zásadní spory ohledně obsazení postů v krajské radě, proto se tyto dvě strany byly schopné společně dohodnout na vzniku koalice ve většině krajů. V krajských volbách v roce 2016 získalo mandáty v zastupitelstvech více stran než v předchozích volbách, což mělo vliv i na podobu krajských koalic, které byly také složené z většího počtu stran. Většinou se vítězná strana domluvila na koaliční spolupráci s dalšími stranami. V některých případech byly sestaveny koalice i bez vítěze voleb. Ostatní strany nebyly ochotné vytvořit koalici s vítěznou stranou, protože se buď nedokázaly shodnout na programu, objevily se personální spory o obsazení krajské rady nebo se strany rozhodly vytvořit koalici bez vítěze voleb.

Po krajských volbách v roce 2012 preferovaly strany vznik koalic s ideově blízkými stranami. V následujícím volebním období nebyl mnohdy vznik ideově propojených koalic možný, proto byla upřednostňována koaliční spolupráce mezi stranami, které našly největší programovou shodu a dokázaly se dohodnout i na rozdělení postů v krajské radě. Strany obvykle vystupovaly při koaličních vyjednáváních jako unitární aktéři a nevyskytovaly se téměř žádné vnitrostranické spory. Jen v ojedinělých případech vstoupila do krajské koalice pouze část strany. Do průběhu sestavování krajských koalic většinou nezasahovalo celostátní vedení strany.

2. Jaké typy koalic vznikly po krajských volbách v roce 2012 a 2016?

Po krajských volbách v roce 2012 a 2016 byly sestaveny nejčastěji minimální vítězné koalice. Menšinová koalice vznikla v jednom kraji po volbách v roce 2012. Nadměrné koalice se vyskytly pouze po volbách v roce 2016. Ideově propojené koalice vznikaly především po volbách v roce 2012. V následujícím volebním období byly častější ideově nepropojené koalice, ve kterých byly zastoupeny strany z levé i pravé části politického spektra.

3. Jak byly politické strany úspěšné při koaličních vyjednáváních z hlediska získaných postů v krajské radě?

Post hejtmána obvykle získala strana, která v daném kraji vyhrála volby. V případě, že vítěz voleb skončil v opozici, stal se hejtmánem představitel nejsilnější koaliční strany. ČSSD obsadila po volbách v roce 2012 výrazně více postů v krajských radách než KSČM. Komunisté nepožadovali tolik postů v radě, protože jejich hlavním cílem bylo stát se součástí krajské koalice. Po volbách v roce 2016 získalo vítězné hnutí ANO 2011 jen pět hejtmánů, přestože vyhrálo v devíti krajích. Hnutí ANO 2011 obsadilo v krajských radách jen o několik postů více než druhá ČSSD, která vyhrála v menším počtu krajů.

Seznam použitých pramenů a literatury

Prameny

aktualne.cz. 22. 10. 2012. „Na jihu Čech se rýsuje koalice ČSSD a KSČM.“ Dostupné na: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/na-jihu-cech-se-rysuje-koalice-cssd-s-kscm/r~i:article:761063/>

Banzhaf Power Index Calculator. Dostupné na: <http://cow.math.temple.edu/bpi.html>

ct24.cz. 15. 10. 2012. „Kdo s kým? Koaliční vyjednávání jsou v plném proudu.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1140573-kdo-s-kym-koalicioni-vyjednavani-jsou-v-plnem-proudu>

ct24.cz. 16. 10. 2012. „Komunisté napínají ruce po „lázeňském“ hejtmanství.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1140327-komuniste-napinaji-ruce-po-lazenskem-hejtmanstvi>

ct24.cz. 23. 10. 2012. „Ve Zlínském kraji budou vládnout sociální demokraté s komunisty a zemanovci.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1138799-ve-zlinskem-kraji-budou-vladnout-socialni-demokrate-s-komunisty-a-zemanovci>

ct24.cz. 24. 10. 2012. „ČSSD chce na Vysočině vládnout sama, bude vyjednávat podporu.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1138585-cssd-chce-na-vysocine-vladnout-sama-bude-vyjednavat-podporu>

ct24.cz. 29. 10. 2012a. „Rudá vítá v Ústeckém kraji oranžovou do koalice.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1137694-ruda-vita-v-usteckem-kraji-oranzovou-do-koalice>

ct24.cz. 29. 10. 2012b. „Na jihu Moravy patrně dál pohládne koalice ČSSD a KDU-ČSL.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/archiv/1137734-na-jihu-moravy-patrne-dal-povladne-koalice-cssd-a-kdu-csl>

ct24.cz. 13. 11. 2012. „Středočeským komunistům dvě místa v radě nestačí.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1134792-stredocesky-komunistum-dve-mista-v-rade-destaci>

ct24.cz. 16. 11. 2012. „I Středočeský kraj povede ČSSD s komunisty.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1134112-i-stredocesky-kraj-povede-cssd-s-komunisty>

ct24.cz. 8. 10. 2016a. „Pokorná Jermanová pro ANO získala střed Čech, chce pravicovou koalici.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1932286-pokorna-jermanova-pro-ano-ziskala-stred-cech-chce-pravicovou-koalici>

ct24.cz. 8. 10. 2016b. „Obvinění libereckému hejtmanovi Půtovi neuškodilo. Jeho Starostové v kraji s přehledem vyhráli.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1932244-obvineni-libereckemu-hejtmanovi-putovi-neuskodilo-jeho-starostove-v-kraji-s-prehledem>

ct24.cz. 9. 10. 2016a. „Na Plzeňsku zvítězilo ANO a znovu bodoval Pospíšil, byť ne v modrém dresu.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1932230-na-plzensku-zvitezilo-ano-a-znovu-bodoval-pospisl-byt-ne-v-modrem-dresu>

ct24.cz. 9. 10. 2016b. „Olomoucko: ANO se dohodlo s ČSSD. Další mandáty může dodat ODS a Koalice pro Olomoucký kraj.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1932384-olomoucko-ano-se-dohodlo-s-cssd-dalsi-mandaty-muze-dodat-ods-a-koalice-pro-olomoucky>

ct24.cz. 9. 10. 2016c. „Vítězné ANO nechce v moravskoslezské koalici ČSSD. Nahradit ji mají KDU-ČSL a ODS.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1932404-vitezne-ano-nechce-v-moravskoslezske-koalici-cssd-nahradit-ji-maji-kdu-csl-a-ods>

ct24.cz. 10. 10. 2016a. „Ve Středočeském kraji se chystá koalice nováčků s hejtmanem ze STAN.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1933310-ve-stredoceskem-kraji-se-chysta-koalice-novacku-s-hejtmanem-ze-stan>

ct24.cz. 10. 10. 2016b. „Zimola pro ČSSD potřetí získal jižní Čechy, o koalici už jednal s ANO.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1932252-zimola-pro-cssd-potretri-ziskal-jizni-cechy-o-koalici-uz-jednal-s-ano>

ct24.cz. 10. 10. 2016c. „ANO sice v Královéhradeckém kraji vyhrálo, pravděpodobně ale skončí v opozici.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/krajske-volby/1932278-ano-sice-v-kralovehradeckem-kraji-vyhralo-pravdepodobne-ale-skonci-v>

ct24.cz. 10. 10. 2016d. „Krajská koalice nepočítá s vítězným ANO ani v Pardubickém kraji.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1933372-krajska-koalice-nepocita-s-vitezny-m-ano-ani-v-pardubickem-kraji>

ct24.cz. 10. 10. 2016e. „ANO na jižní Moravě jedná o koalici. S ČSSD se spojí jedině bez Haška.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1932442-ano-na-jizni-morave-jedna-o-koalici-s-cssd-se-spoji-jedine-bez-haska>

ct24.cz. 11. 10. 2016a. „Koalice bude bez vítězného ANO i v Plzeňském kraji. ČSSD si udržela hejtmana.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1933664-koalice-bude-bez-vitezneho-ano-i-v-plzenskem-kraji-cssd-si-udrzela-hejtmana>

ct24.cz. 11. 10. 2016b. „Starostové na Liberecku preferují čtyřkoalici a chtějí většinu v radě.“ Dostupné na:

ct24.cz. 12. 10. 2016a. „Bělobrádek: ANO v Královéhradeckém kraji nevládne kvůli nedůvěryhodné lídryni.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1935050-belobradek-ano-v-kralovehradeckem-kraji-nevladne-kvuli-neduveryhodne-lidryni>

ct24.cz. 12. 10. 2016b. „Královéhradecký kraj povede koalice pěti stran, vítězné ANO bude v opozici.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1934320-kralovehradecky-kraj-povede-koalice-peti-stran-vitezne-ano-bude-v-opozici>

ct24.cz. 12. 10. 2016c. „ČSSD na Vysočině chce pět radních. Jednání se ale vleče.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1934952-cssd-na-vysocine-chce-pet-radnich-jednani-se-ale-vlece>

ct24.cz. 13. 10. 2016a. „Středočeská TOP 09 se rozštěpila. Část odmítá Jermanovou, zbytek koalici podporuje.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/1935181-stredoceska-top-09-se-rozstepila-cast-odmita-jermanovou-zbytek-koalici-podporuje>

ct24.cz. 13. 10. 2016b. „Na jihu Moravy se rodí koaliční smlouva. Lidovci míří do opozice, Hašek do ústraní.“ Dostupné na:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1935718-na-jihu-moravy-se-rod-i-koalici-ni-smlouva-lidovci-miri-do-opozice-hasek-do-ustrani>

ct24.cz. 14. 10. 2016. „Koalici v Moravskoslezském kraji podepíší v pondělí, hejtmanem bude Vondrák z ANO.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1936600-koalici-v-moravskoslezskem-kraji-podepisi-v-pondeli-hejtmanem-bude-vondrak-z-ano>

ct24.cz. 17. 10. 2016a. „Na Karlovarsku skládá ANO nejtěsnější možnou koalici bez Starostů.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/volby/1938298-na-karlovarsku-sklada-ano-nejtesnejsi-moznou-koalici-bez-starostu>

ct24.cz. 17. 10. 2016b. „Hejtmanem Vysočiny zůstává Jiří Běhounek. Kraj řídí od roku 2008.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1938196-hejtmanem-vysociny-zustava-jiri-behounek-kraj-ridi-od-roku-2008>

ct24.cz. 17. 10. 2016c. „Dohodnuto, podepsáno. Zlínskému kraji budou vládnout lidovci s ANO, STAN a ODS.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1938227-dohodnuto-podepsano-zlinskemu-kraji-budou-vladnout-lidovci-s-ano-stan-a-ods>

ct24.cz. 6. 11. 2016. „Karlovarský kraj bude řídit koalice v čele s vítězným ANO. Hejtmankou Vildumetzová.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1951394-karlovarsky-kraj-bude-ridit-koalice-v-cele-s-vitezny-ano-hejtmankou-vildumetzova>

ct24.cz. 21. 11. 2016. „Ústecký i Plzeňský kraj mají nové hejtmany, v obou skončilo vítězné ANO v opozici.“ Dostupné na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/1960947-ustecky-i-plzensky-kraj-maji-nove-hejtmany-v-obou-skoncilo-vitezne-ano-v-opozici>

denik.cz. 13. 10. 2012. „Pospíšil: Je na ČSSD, jestli pustí komunisty k moci.“ Dostupné na: https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/pospissil-je-na-cssd-jestli-pusti-komunisty-k-moci-20121013.html

denik.cz. 14. 10. 2012. „ČSSD - koalice s Koalicí, nebo s komunisty?.“ Dostupné na: https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/cssd-koalice-s-koalici-nebo-s-komunisty-20121014.html

denik.cz. 15. 10. 2012. „Nová koalice do týdne nebude. ČSSD se zatím shodla s komunisty i ODS.“ Dostupné na: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/cssd-se-zatim-shodla-s-komunisty-i-s-ods-nova-vlada-kraje-ale-do-tydne-nejde-20.html

denik.cz. 16. 10. 2012. „Povolební výzva Alternativy: Nechceme KSČM v radě kraje.“ Dostupné na: <https://www.denik.cz/karlovarsky-kraj/povolebni-vyzva-alternativy-nehceme-kscm-v-rade-kraje-20121016.html>

denik.cz. 22. 10. 2012a. „Vítězové hlasování začínají s povolebními námluvami.“ Dostupné na: <https://hradecky.denik.cz/z-regionu/vitezove-hlasovani-zacinaji-s-povolebnimi-namluvami-20121022.html>

denik.cz. 22. 10. 2012b. „V Olomouckém kraji bude vládnout ČSSD s komunisty.“
Dostupné na: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/v-olomouckem-kraji-i-bude-vladnou-cssd-s-komunisty-20121022.html

denik.cz. 23. 10. 2012. „Nová krajská vláda? Vyjednávači ještě neskončili.“ Dostupné na: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/nova-krajska-vlada-vyjednavaci-jeste-neskoncili-20121023.html

denik.cz. 24. 10. 2012. „Koalice kraje. Jaká bude? Jasno by mělo být ve čtvrtek.“
Dostupné na: <https://hradecky.denik.cz/z-regionu/koalice-kraje-jaka-bude-jasno-by-melo-byt-ve-ctvrtek-20121024.html>

denik.cz. 25. 10. 2012. „Línek povede zdravotnictví, náměstek Tichý v radě skončil.“
Dostupné na: <https://pardubicky.denik.cz/z-regionu/linek-povede-zdravotnictvi-namestek-tichy-v-rade-skoncil-20121026.html>

denik.cz. 26. 10. 2012a. „Komunisté podpoří vládu ČSSD na Vysočině.“ Dostupné na: https://zdarsky.denik.cz/zpravy_region/komuniste-podpori-vladu-cssd-na-vysocine-20121026-5ctn.html

denik.cz. 26. 10. 2012b. „Nová krajská vláda? Jako před čtyřmi roky.“ Dostupné na: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/nova-krajska-vlada-jako-pred-ctyrimi-roky-20121025.html

denik.cz. 27. 10. 2012. „Opozice zuří nad založenou oranžovorudou koalicí.“ Dostupné na: <https://hradecky.denik.cz/z-regionu/opozice-zuri-nad-zalozenou-oranzovorudou-koalici-20121027.html>

denik.cz. 28. 10. 2012. „ČSSD v Plzeňském kraji odmítla koalici s ODS.“ Dostupné na: <https://www.denik.cz/plzensky-kraj/cssd-v-plzenskem-kraji-odmitla-koalici-s-ods-20121028.html>

denik.cz. 18. 11. 2012. „Středočeská ČSSD v pondělí uzavře s KSČM dohodu o krajské vládě.“ Dostupné na: https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/stredoceska-cssd-v-pondeli-uzavre-s-kscm-dohodu-o-krajske-vlade-20121118.html

denik.cz. 19. 11. 2012. „Devět statečných, kteří povedou kraj. Bez Korytáře.“ Dostupné na: https://liberecky.denik.cz/zpravy_region/lidr-zmeny-nebude-prekvapive-v-rade-libereckeho-kraje-20121119.html

denik.cz. 9. 10. 2016, „Vítězné ANO bude možná vyšachováno ze hry i v Pardubickém kraji.“ Dostupné na: <https://pardubicky.denik.cz/z-regionu/vitezne-ano-bude-mozna-vysachovano-ze-hry-i-v-pardubickem-kraji-20161009.html>

denik.cz. 10. 10. 2016a. „Dohady o koalici: vítězné ANO i druzí lidovci chtějí obsadit pozici hejtmána.“ Dostupné na: <https://brnensky.denik.cz/z-regionu/dohady-o-koalici-vitezne-ano-i-druzi-lidovci-chteji-obsadit-pozici-hejtmana-20161010.html>

denik.cz. 10. 10. 2016b. „Koalici lidovci zatím neřekli. Zvažují výhody.“ Dostupné na: https://zlinicky.denik.cz/zpravy_region/lidovci-ve-zlinskem-kraji-dokoncili-jednani-se-vsemi-stranami-20161010.html

denik.cz. 10. 10. 2016c. „Dohodnuto: kraj chce vést ANO s KDU-ČSL a ODS.“ Dostupné na: https://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/dohodnuto-kraj-chce-vest-ano-s-kdu-csl-a-ods-20161010.html

denik.cz. 12. 10. 2016. „ANO o nové vládě kraje: S ODS jsme vsadili na stabilitu.“ Dostupné na: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/ano-s-ods-jsme-vsadili-na-stabilitu-20161012.html

denik.cz. 13. 10. 2016a. „Koalice ve středních Čechách: TOP 09 je rozpůlená.“ Dostupné na: <https://www.denik.cz/stredocesky-kraj/koalice-ve-strednich-cechach-top-09-je-rozpulena-20161013.html>

denik.cz. 13. 10. 2016b. „Hnutí ANO chce vládnout kraji bez ČSSD a KSČM.“ Dostupné na: <https://karlovarsky.denik.cz/z-regionu/hnuti-ano-chce-vladnout-kraji-bez-cssd-a-kscm-20161013.html>

denik.cz. 13. 10. 2016c. „Povolební vyjednávání pokračuje. Vítězné ANO nemusí být ve vedení kraje.“ Dostupné na: https://ustecky.denik.cz/zpravy_region/povolebni-vyjednani-pokracuje-vitezne-ano-nemusi-byt-ve-vedeni-kraje-20161013.html

denik.cz. 14. 10. 2016. „Hnutí ANO na Vysočině odmítlo koalici s podporou KSČM.“ Dostupné na: https://jihlavsky.denik.cz/zpravy_region/hnuti-ano-na-vysocine-odmitlo-koalici-s-podporou-kscm-20161014.html

denik.cz. 19. 10. 2016. „STAN se zatvrdil, odmítl ANO.“ Dostupné na: <https://karlovarsky.denik.cz/z-regionu/stan-se-zatvrdil-odmitl-ano-20161019.html>

denik.cz. 4. 11. 2016. „Jak si slíbili, tak volili. Hejtmanem je Jiří Zimola.“ Dostupné na: <https://ceskobudejovicky.denik.cz/z-regionu/jak-si-slibili-tak-volili-hejtmanem-je-jiri-zimola-20161104.html>

denik.cz. 18. 11. 2016. „Novou středočeskou hejtmankou je Jaroslava Jermanová.“ Dostupné na: https://www.denik.cz/z_domova/novou-stredoceskou-hejtmankou-je-jaroslava-jermanova-20161118.html

echo24.cz. 14. 10. 2016. „Zimola má za úkol rozebrat ČSSD.‘ Babiš nařídil ANO koalici na jihu Čech.“ Dostupné na: <https://echo24.cz/a/igHNF/zimola-ma-za-ukol-rozebrat-cssd-babis-naridil-ano-koalici-na-jihu-cech>

irozhlas.cz. 13. 10. 2012. „Sociální demokraté na jihu Čech zvažují koalici s komunisty.“ Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/regiony/socialni-demokrate-na-jihu-cech-zvazuji-koalici-s-komunisty_201210131915_jkanta

irozhlas.cz. 15. 10. 2012. „Změna pro Liberecký kraj odmítá koalici s ODS.“ Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zmena-pro-liberecky-kraj-odmita-koalici-s-ods_201210151840_jpiroch

irozhlas.cz. 16. 10. 2012. „S komunisty, nebo bez nich. ČSSD na jižní Moravě vybírá koaličního partnera.“ Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/s-komunisty-nebo-bez-nich-cssd-na-jizni-morave-vybira-koalicniho-partnera_201210161028_vkourimsky

irozhlas.cz. 18. 10. 2012. „Koaliční vyjednávání v Liberci zatím nepřineslo posun.“ Dostupné na: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koalicni-vyjednavani-v-liberci-zatim-neprineslo-posun_201210180051_lmanouro

jihocesi2012.cz. 13. 10. 2012. „Uzavřeli jsme dohodu s TOP 09 a KDU-ČSL.“ Dostupné na: <http://www.jihocesi2012.cz/clanky/117/uzavreli-jsme-dohodu-s-top-09-a-kdu-csl.html>

kr-jihomoravsky.cz. 2012. Členové rady JMK 2012–2016. Dostupné na: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=195796&TypeID=2>

kr-karlovarsky.cz. 2012. „Členové Rady Karlovarského kraje (volební období 2012 - 2016).“ Dostupné na: <http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Stranky/Rady/2012-2016.aspx>

kr-karlovarsky.cz. 2016. „Členové Rady Karlovarského kraje.“ Dostupné na: <https://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Stranky/namestci.aspx>

kr-jihomoravsky.cz. 2016. „Členové rady.“ Dostupné na: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=324444&TypeID=1>

kr-stredocesky.cz 2012. „Členové Rady Středočeského kraje pro období 2012 - 2016.“ Dostupné na: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/14432/336>

kr-ustecky.cz. 2012. „Ústecký kraj má nové vedení.“ Dostupné na: <https://www.kr-ustecky.cz/ustecky-kraj-ma-nove-vedeni/d-1671031>

kr-ustecky.cz. 2016. „Koaliční smlouva zastupitelů KSČM, ČSSD a koalice SPO SPD zvolených do Zastupitelstva Ústeckého kraje pro volební období 2016 - 2020.“ Dostupné na: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1707085

kr-vysocina.cz. 2012. „Doktor Jiří Běhounek byl podruhé zvolen hejtmánem Kraje Vysočina.“ Dostupné na: <https://www.kr-vysocina.cz/doktor-jiri-behounek-byl-podruhe-zvolen-hejtmanem-kraje-vysocina/d-4047373>

kr-vysocina.cz. 2016. „Poprvé zasedlo nové krajské zastupitelstvo, hejtmánem Kraje Vysočina byl potřetí zvolen Jiří Běhounek.“ Dostupné na: <https://www.kr-vysocina.cz/poprv-zasedlo-nove-krajske-zastupitelstvo-hejtmanem-kraje-vysocina-byl-potre-ti-zvolen-jiri-behounek/d-4076674>

kr-zlinsky.cz. 2016. „Členové rady“ Dostupné na: <https://www.kr-zlinsky.cz/clenove-rady-cl-194.html>

kraj-jihocesky.cz. 2012. „Rada kraje ve 4. volebním období.“ Dostupné na: http://wwwtest.kraj-jihocesky.cz/2212/clenove_rady_kraje_ve_4_volebnim_obdobi.htm

kraj-lbc.cz. 2016. „Rada.“ Dostupné na: <https://liberecky-kraj.kraj-lbc.cz/rada>

msk.cz. 2016. „Rada kraje.“ Dostupné na: https://www.msk.cz/cz/verejna_sprava/rada-kraje-42132/

novinky.cz 1. 11. 2012. „Jihočeši a lidovci se vrací do hry o koalici s ČSSD.“ Dostupné na: <https://www.novinky.cz/domaci/283426-jihoces-i-a-lidovci-se-vraci-do-hry-o-koalici-s-cssd.html>

novinky.cz. 5. 11. 2012. „Jižní Čechy bude řídit levicová koalice ČSSD s KSČM.“
Dostupné na: <https://www.novinky.cz/domaci/283787-jizni-cechy-bude-ridit-levicova-koalice-cssd-s-kscm.html>

novinky.cz. 6. 11. 2012. „Královéhradecký kraj povede koalice ČSSD a komunistů.“
Dostupné na: <https://www.novinky.cz/domaci/283880-kralovehradecky-kraj-povede-koalice-cssd-a-komunistu.html>

novinky.cz. 18. 11. 2012. „ČSSD a KSČM vytvoří v Plzeňském kraji koalici, dohodly se na tom obě strany.“ Dostupné na <https://www.novinky.cz/domaci/285095-cssd-a-kscm-vytvori-v-plzenskem-kraji-koalici-dohodly-se-na-tom-obe-strany.html>

novinky.cz. 23. 11. 2012. „KSČM a ČSSD vytvořily novou vládu Karlovarského kraje.“
Dostupné na: <https://www.novinky.cz/domaci/285670-kscm-a-cssd-vytvorily-novou-vladu-karlovarskeho-kraje.html>

novinky.cz. 14. 10. 2016. „Babiš zavelel jihočeskému ANO a zachránil Zimolu.“
Dostupné na: <https://www.novinky.cz/domaci/417524-babis-zavelel-jihoceskemu-ano-a-zachranil-zimolu.html>

olkraj.cz. 2012. „Usnesení z 1. zasedání Zastupitelstva Olomouckého kraje konaného dne 19. 11. 2012.“ Dostupné na:
<https://www.olkraj.cz/download.html?pdf=1&id=15988>

olkraj.cz. 2016. „Usnesení z 1. zasedání Zastupitelstva Olomouckého kraje konaného dne 8. 11. 2016.“ Dostupné na: <https://www.olkraj.cz/download.html?id=61445>

pardubickykraj.cz. 2016. „Rada Pardubického kraje.“ Dostupné na:
<https://www.pardubickykraj.cz/rada>

plzensky-kraj.cz. 2012. „Ustavující zasedání Zastupitelstva Plzeňského kraje.“ Dostupné na: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/ustavujici-zasedani-zastupitelstva-plzenskeho-kraje-0>

plzensky-kraj.cz. 2016. „Rada Plzeňského kraje.“ Dostupné na: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/rada-plzenskeho-kraje>

Program *ssdirect*. Shapley-Shubik Power Indices. Dostupné na:
<https://homepages.warwick.ac.uk/~ecaae/ssdirect.html>

rozhlas.cz. 30. 10. 2012. „V Libereckém kraji bude vládnout koalice Starostů a Změny pro Liberecký kraj.“ Dostupné na: <https://liberec.rozhlas.cz/v-libereckem-kraji-bude-vladnout-koalice-starostu-a-zmeny-pro-liberecky-kraj-6007749>

STAN. 17. 10. 2016. „Tiskové prohlášení – preference krajské koalice.“ Dostupné na: <https://www.starostove-nezavisli.cz/regiony/karlovarsky-kraj/aktuality/tiskove-prohlaseni-preference-krajske-koalice>

Volby.cz. Volební server Českého statistického úřadu. Dostupné na: <https://volby.cz/>
Zákon č. 130/2000 Sb. o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=130&r=2000>

Literatura

Balík, Stanislav. 2008. *Česká komunální politika v obcích s rozšířenou působností. Koalice, voličské vzorce a politické strany na místní úrovni v letech 1994-2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).

Balík, Stanislav a Havlík, Vlastimil. 2011. *Koaliční vládnutí ve střední Evropě (1990-2010)*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.

Baron, David P. a Ferejohn, John A. 1989. „Bargaining in Legislatures.“ *The American Political Science Review* 83, č. 4, 1181-1206. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/1961664>

Browne, Eric C. a Franklin, Mark N. 1973. „Aspects of Coalition Payoffs in European Parliamentary Democracies.“ *The American Political Science Review* 67, č. 2, 453-469. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/1958776>

Budge, Ian a Keman, Hans. 1990. *Parties and Democracy. Coalition Formation and Government Functioning in Twenty States*. Oxford: Oxford University Press.

Budge, Ian a Laver, Michael. 1986. „Office Seeking and Policy Pursuit in Coalition Theory.“ *Legislative Studies Quarterly* 11, č. 4, 485-506. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/439930>

Cabada, Ladislav. 2006. *Koalice a koaliční vztahy České republiky v evropském kontextu*. Plzeň: Aleš Čeněk.

- Dlouhý, Martin. 2014. „Teorie her, formování koalic a koncentrace politické moci v zastupitelstvu hlavního města Prahy.“ *Politická ekonomie* 64, č. 6, 747-761. Dostupné na: <https://www.vse.cz/polek/download.php?lang=cz&jnl=polek&pdf=1107.pdf>
- Dlouhý, Martin a Fiala, Petr. 2009. *Úvod do teorie her*. Druhé upravené vydání. Praha: Oeconomica.
- Gamson, William. 1961. „A Theory of Coalition Formation.“ *American Sociological Review* 26, č. 3, 373-382. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2090664>
- Herman, Valentine a Pope, John. 1973. „Minority Governments in Western Democracies.“ *British Journal of Political Science* 3, č. 2, 191-212. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/193381>
- Laver, Michael a Schofield, Norman. 1998. *Multiparty Government: The Politics of Coalition in Europe*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Leiserson, Michael. 1968. „Factions and Coalitions in One-Party Japan: An Interpretation Based on the Theory of Games.“ *The American Political Science Review* 62, č. 3, 770-787. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/1953429>
- Lijphart, Arend. 1981. „Power-sharing versus Majority Rule: Patterns of Cabinet Formation in Twenty Democracies.“ *Government and Opposition* 16, č. 4, 395-413. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/44482305>
- Lijphart, Arend. 2012. *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-six Countries*. New Haven and London: Yale University Press.
- Müller, Wolfgang C. a Strøm, Kaare. 2000a. „Coalition Governance in Western Europe: An Introduction.“ In: *Coalition governments in Western Europe*. Eds. Wolfgang C. Müller a Kaare Strøm. Oxford: Oxford University Press, 1 – 31.
- Müller, Wolfgang C. a Strøm, Kaare. 2000b. „Conclusion: Coalition Governance in Western Europe.“ In: *Coalition governments in Western Europe*. Eds. Wolfgang C. Müller a Kaare Strøm. Oxford: Oxford University Press, 559 – 592.
- Novák, Miroslav. 1997. *Systémy politických stran. Úvod do jejich srovnávacího studia*. Praha: Sociologické nakladatelství.
- Riker, William H. 1962. *The Theory of Political Coalitions*. New Haven and London: Yale University Press.

Říchová, Blanka. 2000. *Přehled moderních politologických teorií*. Praha: Portál.

Strøm, Kaare. 1984. „Minority Governments in Parliamentary Democracies: The Rationality of Nonwinning Cabinet Solutions.“ *Comparative Political Studies* 17, č. 2, 199–227. Dostupné na: <https://sci-hub.tw/10.1177/0010414084017002004>

Strøm, Kaare. 1990. „A Behavioral Theory of Competitive Political Parties.“ *American Journal of Political Science* 34, č. 2, 565-598. Dostupné na: <https://www.jstor.org/stable/2111461>

Seznam použitých zkratek

ANO	ANO 2011
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
HDK	Hradecký demokratický klub
HNHRM	Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst
HOPB	Hnutí Občané pro Budějovice
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KOA	Karlovarská občanská alternativa
Koalice pro KHK	Koalice pro Královéhradecký kraj
Koalice pro OLK	Koalice pro Olomoucký kraj společně se starosty
Koalice pro PAK	Koalice pro Pardubický kraj
Koalice pro PLK	Koalice pro Plzeňský kraj
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
ODS	Občanská demokratická strana
OPAT	Občané patrioti
Piráti	Česká pirátská strana
SLK	Starostové pro Liberecký kraj
SNK ED	SNK Evropští demokraté
SOM	Starostové a osobnosti pro Moravu
SPD	Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura (SPD)
SPO	Strana Práv Občanů
SPOZ	Strana Práv Občanů Zemanovci
SsČR	Strana soukromníků České republiky
STAN	Starostové a nezávislí
Svobodní	Strana svobodných občanů
SZ	Strana zelených
VPM	Volba pro město
Změna pro LK	Změna pro Liberecký kraj

Příloha č. 1 – Krajské koalice po volbách v roce 2012

kraj	koalice	typ koalice
Středočeský	ČSSD + KSČM	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Jihočeský	ČSSD + KSČM	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Plzeňský	ČSSD + KSČM	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů - s nejmenším počtem mandátů
Karlovarský	KSČM + ČSSD	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Ústecký	KSČM + ČSSD	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Liberecký	SLK + Změna pro LK	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů - s nejmenším počtem mandátů
Královéhradecký	ČSSD + KSČM	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů - s nejmenším počtem mandátů
Pardubický	ČSSD + Koalice pro PAK + SPOZ	minimální vítězná - ideově propojená
Vysočina	ČSSD s podporou KSČM	menšinová
Jihomoravský	ČSSD + KDU-ČSL	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Olomoucký	ČSSD + KSČM	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Zlínský	ČSSD + KSČM + SPOZ	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Moravskoslezský	ČSSD + KSČM	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů

(zdroj: vlastní zpracování)

Příloha č. 2 – Krajské koalice po volbách v roce 2016

kraj	krajská koalice	typ koalice
Středočeský	ANO + STAN + ODS + část TOP 09	nadměrná - ideově propojená
Jihočeský	ČSSD + ANO + Jihočeši 2012	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem členů
Plzeňský	ČSSD + ODS + koalice STAN, OPAT, Svobodní, SsČR + Koalice pro PLK	minimální vítězná - ideově nepropojená - s nejmenším počtem mandátů
Karlovarský	ANO + ODS + HNHRM + Piráti + SPO	nadměrná - ideově nepropojená
Ústecký	KSČM + ČSSD + SPD a SPO	minimální vítězná - ideově propojená - s nejmenším počtem mandátů
Liberecký	SLK + ANO + ČSSD + ODS	nadměrná - ideově nepropojená
Královéhradecký	ČSSD + ODS + Koalice pro KHK + STAN a Východočeši + TOP 09	minimální vítězná - ideově nepropojená
Pardubický	ČSSD + Koalice pro PAK + ODS + STAN	nadměrná - ideově nepropojená
Vysočina	ČSSD + ANO + ODS + STAN a SNK ED	nadměrná - ideově nepropojená
Jihomoravský	ANO + ČSSD + TOP 09 a Žít Brno + STAN a SOM	minimální vítězná - ideově nepropojená
Olomoucký	ANO + ČSSD + ODS	minimální vítězná - ideově nepropojená - s nejmenším počtem členů
Zlínský	KDU-ČSL + ANO + STAN + ODS	nadměrná - ideově propojená
Moravskoslezský	ANO + KDU-ČSL + ODS	minimální vítězná - ideově propojená

(zdroj: vlastní zpracování)